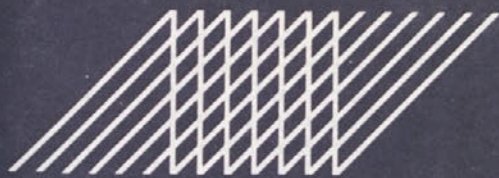

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO

NOVOTEKS

ŠT. 5 - Leto IX. - MAJ 1981

Poslovanje DO Novoteks v prvem trimesečju

1. Zaposleni – bolniški izostanki

V prvem trimesečju je bilo v Novoteksu poprečno zaposlenih 2470 delavcev, kar je za 73 delavcev več kot v lanskem prvem trimesečju in za 34 delavcev manj, kot smo planirali.

Po številu zaposlenih nas je bilo 2470, delalo pa jih je dejansko precej manj. Število bolniških izostankov se je namreč v tem trimesečju, glede na lansko isto obdobje, povečalo za 12 %. Tako smo januarja izgubili 60589 ur, kar pomeni, da ni delalo 302 delavcev, v februarju 51831 ur: delalo ni 281 delavec, in v marcu 60967 ur: na bolniški je bilo 331 delavec. To so številke, ki bi nam morale vzbuditi skrb, saj takšna odstotnost z dela povzroča v proizvodnji velike težave, pa tudi nepotrebne nadure.

2. Proizvodnja – produktivnost

V tozd Tkanina so v prvem tromesečju tega leta izdelali 884.240 m tkanin in pletenin. V primerjavi s planom je bila proizvodnja dosežena 100 %, v primerjavi z istim obdobjem lani pa je manjša za 51.616 metrov ali za 6 %.

Vse tri konfekcije so izdelale 303.072 konfekcijskih izdelkov. V primerjavi s planom je proizvodnja manjša za 5 %, v primerjavi z lansko proizvodnjo pa je večja za 9 %.

Predilnica v Metliki in v Novem mestu sta proizvedli skupaj 488.496 baznih kilogramov preje, kar je 4 % nad planom in 6 % več kot v lanskem prvem trimesečju.

Produktivnost, merjena s količino proizvodnje v eni učinkoviti uri, se je povečala glede na lansko v obeh predilnicah, pletilnici in v Trebinju, v vseh ostalih delovnih enotah, oziroma tozd, pa je v upadanju.

3. Poprečni neto osebni dohodki

Po posameznih temeljnih organizacijah so bili v tem trimesečju doseženi naslednji poprečni neto osebni dohodki:

Predilnica Metlika	7807 din
Tkanina	8108 din
Konf. Novo mesto	6917 din
Konf. Vinica	6669 din
Konf. Trebinje	6535 din
Trgovina	9723 din
DSSS 10026 din (9276 din brez potnikov)	
DO Novoteks	7839 din

4. Prodaja

V tem obdobju smo prodali 945402 m tkanin in pletenin, od tega 182472 m ali 19 % na tuje tržišče, in 403156 komadov konfekcijskih izdelkov, od tega 196411 komadov ali 48 % na tuje tržišče.

5. Izvoz – uvoz

Vrednost izvoza po SIV tečaju (tečaj zveznega izvršnega sveta) je dosegla višino 67.553.153 din, kar je 29 % letnega plana delovne organizacije. Izvoz je ena najpomembnejših nalog v tem poslovnem letu in si na tem področju ne smemo dovoliti nobenega spodrsrljaja. Vsaka prepozna ali nekvalitetna dobava naših izdelkov – nam lahko odvzame kakšnega kupca, s tem pa se podre naš plan pridobivanja deviz, brez katerih se naši stroji ne bodo vrteli saj smo v tem obdobju uvozili za 50.726.252 din surovin in rezervnih delov.

6. Grafični prikaz strukture celotnega prihodka

Ustvarjeni celotni prihodki si lahko zamišljamo kot torto, katero bomo razrezali na pet različno velikih kosov: porabljena sredstva (surovine, energija pom. material itd.)

330.654.962 din ali 68 % obveznosti iz dohodka (prispevki, davki DSSS, obresti) 46.678.568 din ali 10 % osebni dohodki

74.664.143 din ali 15 % skupna poraba (regres za LD, stan. sredstva)

6.518.254 din ali 1 % akumulacija (poslovni in rezervni sklad)

29.937.864 din ali 6 % skupaj celotni prihodek DO 488.453.799 din ali 100 %

Vidimo, kolikšen delež predstavljajo materialni stroški v celotnem prihodku, zato bi se morali do surovin, pomožnega materiala in energije bolj gospodarno obnašati. Če bi v tem trimesečju prihranili vsaj za 1 % surovin, bi to v denarju pomenilo 330 starih milijonov. Tega bi se morali zavedati, vsi, od delavca za strojem, kot tistega, ki ne zapira vodovodne pipe ali ugasne luči, ko je že dan.

7. Izpolnitev finančnega plana

Kljub temu, da je celotni prihodek za 5 % večji od planiranega, planirani dohodek in čisti dohodek nista dosežena. Vzrok za to je hitrejša rast porabljenih sredstev. Masa osebnih dohodkov ni dosežena, ker se bo s postopno rastjo osnovne vrednosti točke izravnala s koncem leta. Sredstva skupne porabe so nižja od lanskih zaradi tega, ker v njih ni zajet topli

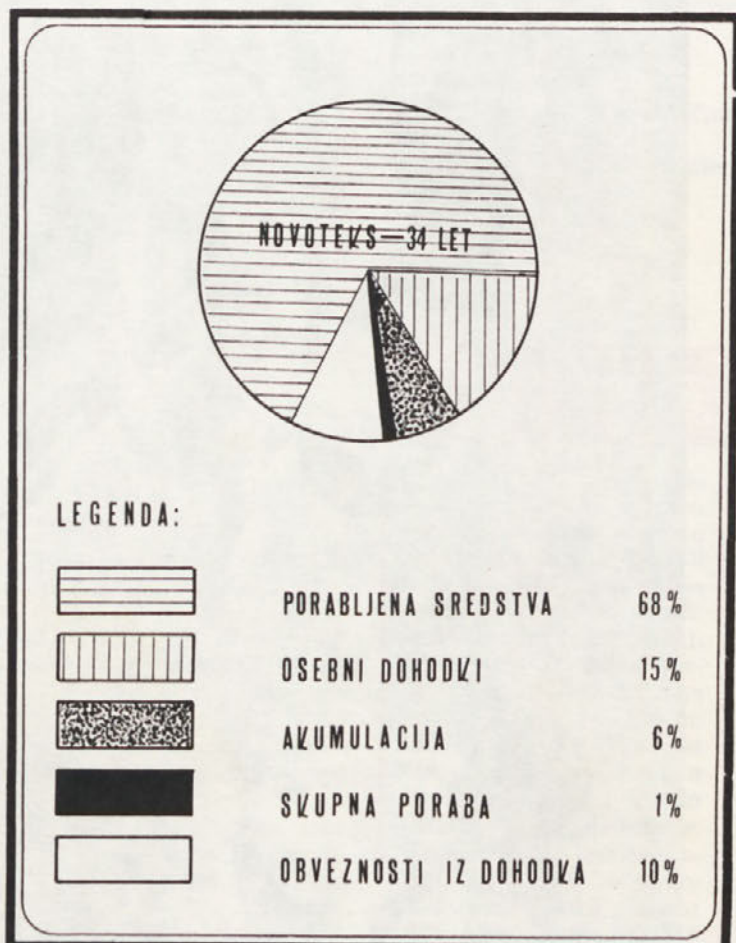
obrok, ki je sedaj obračunan v režijskih stroških in ker gre del stanovanjskih sredstev že iz dohodka in le en del iz čistega dohodka. Akumulacija je sicer nekoliko večja od planirane, vendar je še prenizka, da bi z rezultatom lahko bili zadovoljni.

Iz vseh teh podatkov bi morali vsi mi, ki nam tovarna daje kruh, uresničiti določene sklepe:

1. povečati količino dela,
  2. delati kakovostno,
  3. varčevati, kjer se le da in zavedati se, da se le za dobro delo dobi dobro plačilo.
- DORA KOVAČIČ

*****
 * Prispeljmo vedno *
 * tudi kaj pozitivnega *
 * „Ljudje naj le kritizirajo *
 * tisto, kar ni dobro, v svojih *
 * organizacijah in zunanji njih, *
 * vendar pa morajo prispevati *
 * tudi kaj pozitivnega. Pri nas *
 * se zelo pogosto dogaja, da *
 * kritizirajo tisti, ki ne prevze- *
 * majo nikakršne odgovornosti. *
 * Naj tisti, ki kritizirajo, *
 * povedo, kako bi delali na *
 * posameznih mestih, pa bo- *
 * mo potem drugače spreje- *
 * mali njihovo kritiko!“ *
 * JOSIP BROZ TITO – v *
 * Šabcu 23. oktobra 1969 *
 * *****

	Plan I-III 81	Izvršitev I-III 81	Indeks
Celotni prihodek	463.241.381	488.453.799	105
Porabljena sredstva	304.288.242	330.654.962	108
Dohodek	158.953.139	157.798.837	99
Čisti dohodek	120.384.857	111.120.269	92
Del ČD za osebne dohodke	81.779.175	74.664.143	91
Del ČD za skupno porabo	10.787.406	6.518.254	60
Del ČD za akumulacijo	27.818.276	29.937.864	107

Spremembe in dopolnitve k ustavi SFRJ

Pred kratkim je komisija za ustavna vprašanja skupščine SFRJ predložila delegatom v skupščini poročilo o rezultatih javne razprave o osnutku sprememb in dopolnil (amandmajev) k ustavi SFRJ. Iz tega poročila, na kratko povedano, izhaja naslednje:

— da so delovni ljudje in občani med javno razpravo plebiscitarno sprejeli pobudo tovariša Tita o uvedbi kolektivnega dela, odločanja in odgovornosti organov oblasti in samoupravljanja ter drugih nosilcev samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij;

— da je bila med javno razpravo dana popolna podpora konceptu in temeljnim opredelitvam osnutka amandmajev k ustavi SFRJ;

— da se delovni ljudje in občani zavzemajo za dosledno uresničevanje bistva in vsebine pobude tovariša Tita, temelječih na nadaljnji in vsestranski demokratizaciji družbenih odnosov in na procesu političnega odločanja;

— da predložene ustavne spremembe zagotavljajo večjo menjavo kadrov na javnih in drugih družbenih funkcijah, s tem pa zmanjšanje političnega profesionalizma v nujne in družbeno sprejemljive okvire;

— da je treba v ustavnih spremembah jasneje opredeliti načelo, da so delavski razred in vsi delovni ljudje nosilci oblasti in upravljanja družbenih zadev;

— da je treba v ustavnih spremembah omejiti trajanje mandatov funkcionarjev in drugih nosilcev samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij, načeloma na največ štiri leta, prav tako pa omejevati njihov ponovni izbor.

Da bi bili vsi seznanjeni z vsebino predloga amandmajev k ustavi SFRJ, ta predlog v celoti objavljamo.

I. AMANDMA

1. Vsi organi oblasti in samoupravljanja ter drugi nosilci samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij so dolžni, da v okviru svojih pravic, dolžnosti in odgovornosti zagotavljajo pogoje za uresničevanje interesov delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v družbenoekonomskih in političnih odnosih socialističnega samoupravljanja, zlasti pa v delegatskem sistemu, in za uresničevanje pravic, obveznosti in odgovornosti delovnih ljudi in občanov v samoupravnih in drugih organizacijah in skupnostih in v družbenopolitičnih skupnostih.

Organizacija, sestva in način dela kolektivnih organov oblasti in samoupravljanja se urejajo tako, da se zagotavljajo kolektivno delo, odločanje in odgovornost ter enakopravnost članov teh organov pri uresničevanju njihovih pravic, dolžnosti in odgovornosti, določenih z ustavo oziroma statutom in zakonom.

Vsak član kolektivnega organa je osebno odgovoren za svoje delo in v skladu s svojimi pravicami in dolžnostmi za delo in odločanje tega organa.

Vsak član kolektivnega organa, ki je določen, da sodeluje pri delu drugih organov in teles, je dolžan v soglasju z načeli delegatskega sistema ravnati v skladu s pooblastili, smernicami in stališči tega organa.

Vsi organi oblasti in samoupravljanja ter drugi nosilci samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij so dolžni izvrševati svoje pravice in dolžnosti, tako da je omogočeno uresničevanje družbenega nadzora nad njihovim delom.

2. S tem amandmajem se dopolnjuje določila 1. oddelka II. poglavja drugega dela Ustave SFRJ.

II. AMANDMA

1. Voljeni in imenovani funkcionarji ter drugi nosilci samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij, za katere tako določa ustava, statut ali zakon, se volijo oziroma imenujejo za čas do štirih let, če ni za posamezne izmed njih z ustavo drugače določeno.

Voljeni in imenovani funkcionarji ter drugi nosilci samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij, za katere tako določa ustava, statut ali zakon, so lahko izvoljeni oziroma imenovani največ dvakrat zaporedoma za isto funkcijo, če ni za posamezne izmed njih z ustavo drugače določeno.

Trajanje mandata in omejitev ponovne izvolitve oziroma imenovanja voljenih in imenovanih funkcionarjev ter drugih nosilcev samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij, za katere ta-

ko določa ustava, statut ali zakon, se urejajo z ustavo oziroma statutom ali zakonom v skladu z ustavo.

Trajanje mandata in ponovna izvolitev oziroma imenovanje nosilcev pravosodnih funkcij se urejata z zakonom.

Trajanje mandata in omejitev ponovnega imenovanja družbenega pravobranilca samoupravljanja se urejata z zakonom.

2. Če je bil voljen ali imenovani funkcionar na isti funkciji več kot polovico določene mandatne dobe, se šteje, da je bil, glede možnosti za ponovno izvolitev oziroma imenovanje na tej funkciji vso mandatno dobo.

3. S tem amandmajem se nadomešča 151. člen Ustave SFRJ.

III. AMANDMA

1. Predsednik in podpredsednik Skupščine SFRJ in predsednik zbora Skupščine SFRJ se volijo za eno leto.

Predsednik Skupščine SFRJ in predsednik zbora Skupščine SFRJ se volita vsako leto iz druge republike oziroma avtonomne pokrajine.

Podpredsednik Skupščine SFRJ ne more biti ponovno izvoljen za isto funkcijo med trajanjem mandata delegata v Skupščini SFRJ.

2. S tem amandmajem se nadomešča 312. člen Ustave SFRJ.

IV. AMANDMA

1. Predsedstvo SFRJ sestavlja jo po en član iz vsake republike in avtonomne pokrajine, ki ga voli skupščina republike oziroma skupščina avtonomne pokrajine s tajnim glasovanjem na skupni seji vseh svojih zborov, in po položaju predsednik organa Zveze komunistov Jugoslavije, določenega s statutom Zveze komunistov Jugoslavije.

2. Člani sveta federacije se volijo na predlog Predsedstva SFRJ izmed družbenopolitičnih in drugih javnih delavcev in so lahko ponovno izvoljeni.

3. S tem amandmajem se nadomeščata 321. člen in tretji odstavek 332. člena Ustave SFRJ.

V. AMANDMA

1. Predhodni postopek predlaganja kandidatov za izvolitev predsednika in članov Zveznega izvršnega sveta se izvede v Socialistični zvezi delovnega ljudstva Jugoslavije.

Za predsednika Zveznega izvršnega sveta ne more biti izvoljena dvakrat zaporedoma ista oseba.

Člani Zveznega izvršnega sveta so lahko največ dvakrat zaporedoma izvoljeni za isto funkcijo.

2. Po poteku dveh let od izvolitve predsednika in članov Zveznega izvršnega sveta poda zvezni izvršni svet, v okviru svojih pravic in dolžnosti, zboroma Skupščine SFRJ poročilo o svojem delu, o stanju na vseh področjih družbenega življenja, o izvajanju politike in izvrševanju zveznih zakonov in drugih predpisov in splošnih aktov Skupščine SFRJ ter o usmerjanju in usklajevanju dela zveznih upravnih organov.

Zbora Skupščine SFRJ imata posebno razpravo o tem poročilu, ocenjujeta delo Zveznega izvršnega sveta in odločata, ali se bosta izrekla za zapunico predsedniku in članom Zveznega izvršnega sveta.

3. S tem amandmajem se dopolnjuje drugi odstavek 348. člena, nadomešča drugi in tretji odstavek 349. člena in dopolnjujeta 358. in 359. člen Ustave SFRJ.

VI. AMANDMA

1. Funkcionarji, ki vodijo zvezne upravne organe in zvezne organizacije, in drugi funkcionarji, ki jih imenuje Skupščina SFRJ, so lahko imenovani največ dvakrat zaporedoma za isto funkcijo.

2. S tem amandmajem se nadomešča drugi odstavek 366. člena Ustave SFRJ.

VII. AMANDMA

1. Sodniki Ustavnega sodišča Jugoslavije se volijo za osem let in ne morejo biti znova izvoljeni za sodnike tega sodišča.

Predsednik Ustavnega sodišča Jugoslavije se voli izmed sodnikov tega sodišča za eno leto, vsako leto iz druge republike oziroma avtonomne pokrajine.

2. S tem amandmajem se nadomešča drugi odstavek 381. člena Ustave SFRJ.

VIII. AMANDMA

Za izvajanje amandmajev k Ustavi SFRJ od I. do VII. in zagotovitev prehoda na njihovo uporabo bo izdan ustavni zakon.

Predlog ustavnega zakona je sprejet v Zveznem zboru Skupščine SFRJ, če zanj glasujeta dve tretjini vseh delegatov v tem zboru.

Ustavni zakon je sprejet, ko z besedilom, ki ga je sprejel Zvezni zbor, soglašajo skupščine vseh republik in avtonomnih pokrajin.

Ustavni zakon se razglasi in začne veljati hkrati s temi amandmaji.

Pripombe k srednjeročnemu planu občine Novo mesto

Izvršni svet skupščine Novo mesto je dal v javno razpravo predlog družbenega plana občine Novo mesto za obdobje 1981–1985.

Predlog družbenega plana je izšel v glasilu *Odločajmo* in smo ga prejeli vsi občani kot gradivo za odločanje.

Gradivo je pripravil Zavod za družbeno planiranje Novo mesto. Pripombe in predloge na objavljen predlog družbenega plana je bilo treba posredovati Komiteju za družbeni razvoj občine Novo mesto.

V Novoteksu smo skrbno preučili predlog družbenega plana ter pripombe, ki jih danes objavljamo v našem glasilu, posredovali Komiteju za družbeni razvoj občine Novo mesto.

Ob sprejemanju družbenega plana občine, bi želeli podati nekaj misli oziroma pripomb, ki zadevajo DO Novoteks, kot tudi ostale faktorje tega plana.

Osnovna pripomba je, da je med smernicami in samim planom prevelik časovni razmak. V tem času so se pogoji gospodarjenja tako spremenili, da so skoraj vsi naši cilji, razen obsega zaposlovanja, že močno vprašljivi. V DO Novoteks smo namreč načrtovali 2 % rast produktivnosti na račun notranjih rezerv, v TOZD Tkanina pa še dodatno povečanje proizvodnje na osnovi vlaganj v modernizacijo tehnologije. Kot velikega uvoznika surovin so nas najbolj prizadeli ukrepi na področju zunanjetrgovinskega poslovanja. Kljub ogromnemu povečanju izvoza (leta 1979: 91.951.000

din, leta 1981: 227.841.000 din) nam bo zmanjkalo deviznih sredstev za modernizacijo proizvodnje, kar pa pomeni, da planirane rasti proizvodnje, in s tem tudi ostalih finančnih pokazateljev, ne bomo dosegli v planirani višini. Velik delež izvoza pomeni za našo DO tudi počasnejšo rast dohodka, nižje osebne dohodke (ki so že tako na repu v občini) in s tem še večjo razlikovanje s tistimi, ki ne izvažajo, pa dosegajo večji dohodek in s tem možnost za povečanje OD. O ukrepih, ki bi izenačevali pogoje gospodarjenja (skozi stimulacijo izvoznikov in olajšavah pri obremenitvah), ni ničesar zapisano.

Nekaj pripomb imamo tudi na ostalo vsebino plana. Iz podatkov je razvidno, da se bo v petih letih število prebivalcev v

občini povečalo za preko 5.000. Že ob sedanjem številu je zelo kritično s preskrbo prebivalstva. Od vseh gospodarskih dejavnosti trgovina v strukturi družbenega proizvoda najbolj odstopa od republiškega povprečja (SRS leta 1980 – 19,3 %, občina Novo mesto 9,2 % in v letu 1985 SRS 19,1 % in občina Novo mesto komaj 11,5 %). V planu je sicer predvidena boljša struktura, vendar bo po našem mnenju, zaradi skromne udeležbe trgovine v strukturi, preskrba še vedno slabša kot v drugih občinah. Ob tem ne mislimo, da je rešitev samo v razširjanju prodajnih mest, ampak je preskrba odvisna tudi od vseh vrst primernih skladiščnih prostorov, hladilnic itd.

Planirana devet odstotna stopnja rasti izvoza je zelo visoka. SISEOT načrtuje po panogah določene stopnje rasti izvoza za obdobje 1981 – 1985. Stopnje so vnešene v samoupravni sporazum, ki je bil že sprejet in bi jih bilo potrebno uskladiti. Če pa planirana stopnja rasti izvoza 9 % ostane, potem je gotovo, da je 5 % stopnja rasti družbenega proizvoda znatno previsoka, še posebej v primerjavi s stopnjo rasti druž-

benega proizvoda SRS, ki znaša 3,5 %.

Predvidene investicijske naložbe v osnovna sredstva so nerealne, kakor je nerealen tudi delež bančnih posojil v strukturi virov finančnih sredstev.

Prednost pri investicijskih naložbah bi moralo imeti agroživilstvo in energetika, ne morejo pa imeti prednosti panoge, temveč posamezni objekti, ne glede na panogo, in to tisti objekti ali programi, ki zadoščajo dogovorjenim kriterijem investiranja.

Glede na to, da delavci zahtevajo izboljšanje prometa za prevoz na delo in domov, bi morali nekatere planirane investicije (npr. pokopališče) preložiti na kasnejše obdobje in osredotočiti sredstva iz raznih virov za ureditev propustnosti mestnih in primestnih cest in novega mostu. Tudi program regionalnih in magistralnih cest je preobširen glede na sredstva, s katerimi bomo razpolagali.

DPO in strokovne službe
DO NOVOTEKS

V počastitev 40 letnice ustanovitve OF, 1. maja – praznika dela in 9. maja – praznika zmage nad fašizmom so družbeno politične organizacije v našem TOZD Konfekcija II, na Vinici pripravile proslavo.

Kulturni program se je začel z delavsko himno *Internacionala*. Sledil je govor o zgodovini delavskega gibanja od začetka prvih demonstracij pa do danes. Omenjeno je bilo tudi delav-

Ob praznovanju 1. maja

sko gibanje pod vodstvom tovariša Tita pred II. svetovno vojno in po njej. Za govorom so sledile recitacije in delavske pesmi, katere nam je zapela pevsko skupina našega delovnega kolektiva.

Na koncu so bila podeljena priznanja v obliki značk delavcem, ki so dopisovali v naše glasilu v času, ko je potekala akcija „Tisoč delavcev sodelavcev“. Med nagrajenci so bili: Marijan Žalac, Ivanka Špehar, Ivan Keser, Marija Simčič in Stanislav Pavlakovič.

Ob praznovanju prvomajskih praznikov sta mladinska in sindikalna organizacija pripravili športno tekmovanje v namiznem tenisu.

Zmagovalec je bil Zvone Stanešič, ki je premagal vse nasprotnike.

ANICA ŠVEB

Delo in problemi v tkalnici

Vsem je znano, da tkalnica dela v tri in pol izmene (CZ SULZER) in klasični stroji v dve izmeni. Ne bi omenjal, kako delajo klasični stroji ker so že stari in je njihova produktivnost majhna, čeprav na njih delajo starejše in izkušene tkalke. Prihodnost tkanja je na strojih Sulzer, zato jih želimo tudi čim bolj izkoristiti, oziroma natakati čimveč kvalitetnega blaga. Tu pa se tudi srečamo s problemom pomanjkanja delovne sile, oziroma pogostega menjavanja delavcev. In kje je vzrok temu? Vsekakor je v prvi vrsti krivo izmensko in nočno delo, predvsem pa nezadostno vrednotenje in nagajanje za tak napred.

Prav tako je problem zase nadurno delo. Res so nadure bolj plačane od rednih ur, toda vsi odbitki od takega zaslužka so tolikšni, da je ostanek le borna nagrada za dodatno delo. In tako odhajajo od nas dobri in komaj priučeni tkalci.

Kje so tukaj odgovorni delavci? Potrebno bi bilo malo več poslušanja za probleme delavcev v proizvodnji, se včasih posvetiti tudi njihovim problemom! Tako bi bila tudi produktivnost večja. Tako se nabirajo zaloge po obratih, za to pa je kriva neorganiziranost oziroma neodgovornost ljudi, ki so odgovorni (in tudi dobro plačani) za to delo.

Delamo ob nedeljah in praznikih. Kopičijo se nadure, med tednom pa isti stojijo stroji zaradi pomanjkanja materiala. Komentar verjetno ni potreben...

In potem je tukaj plan. Če ni dosežen je zopet neposredni proizvajalec tisti, ki je prvi udarjen po žepu. Kaj pa nekvalitetno delo odgovorne osebe?

Ali tudi ta občuti, da je njegovo delo nekvalitetno?

Na vseh sestankih DPO se je razpravljalo o disciplini vseh delavcev v Novoteksu. In to od najmanjšega proizvajalca do najvišjega vodilnega delavca. Priznati moramo, da je neposredni proizvajalec že upošteval stališče aktivov, moramo pa dati roko na srce, biti pošteni ter priznati, da se naša administracija prav dosti ne ozira na dane sklepe. Jasna slika se pokaže že ob petkih, predvsem pa ob sobotah (delavskih!). Takrat je pogled na vratarja kar se da žalosten, saj hodijo mimo njega, kot bi bil prost prehod. In ni redko, da našteje ob takih dnevih tudi po 180 dovolilnic z „urami v dobrem“. Sprašujem se kdaj so bile te ure opravljene? Ali je naša administracija tako zaposlena, da ne more svojega dela opraviti v 8 urah? Seveda so med temi tudi izjeme, ki padejo med tiste, ki znajo vse to dobro izkoristiti.

Kaj nam pomenijo ure, dovolilnice in podobno, ko pa dobro vemo, kako se obračunavajo vse te ure. Če bi to delala ena oseba za celotno DO, bi se verjetno pokazale drugačne delovne ure kot se sedaj. In tukaj nam primanjkuje osebnih in družbenih zavesti. Tovariš Tito je dejal, da mora teči voda skozi pipo vedno čista, da morata biti oficir in vodilni tista, ki dajeta svojim podrejenim dober vzgled.

Poglejmo še eno vprašanje oziroma problem. To so družbena stanovanja. Vemo, v kakšnih težkih situacijah so bili in so še naši delavci in njihove družine. Ni bilo redkost da je kdo spal tudi v obratih in garderobah, ker se ni imel po končanem delu kam vrniti. Marsikdo je upal na stanovanje nad menzo, ki so ga uredili in bi v njem našla poprečna družina dovolj prostora. Potem pa se je brez vednosti oziroma brez sklepa komisije za stanovanjska vprašanja, v to stanovanje vselila ose-

ba iz skupnih služb in to sam-ska. Torej so bila tu kršena ustavna in pravna načela naše družbe. Ali je tudi to SAMO-UPRAVLJANJE? Krivično je do vseh nas predvsem pa do tistih, ki že leta čakajo na stanovanje in zaupajo v naše samoupravne organe.

Vem, da vseh teh problemov ni mogoče rešiti čez noč, vendar bi z moralno in politično zavestjo vsakega delavca naše DO lahko bolj enotno zakorakali po poti Titove Jugoslavije.

KRONI REDEP

Samo enotni lahko ubranimo vse naše pridobitve

„Samo taka Jugoslavija, kakršna je – enotna, z enakopravnostjo vseh narodnosti, je sposobna braniti svojo zemljo, ta svoj teritorij, na katerem živijo naši narodi. Samo enotna Jugoslavija je sposobna obvarovati vse tisto, kar smo pridobili doslej...“

JOŠIP BROZ TITO – v Zenici, 5. aprila 1971

Na Vinici: dokaj dobro smo delali

Že ena tretina koledarskega in poslovnega leta je za nami in čas je, da zbiramo prve podatke in prve rezultate poslovanja za tekoče leto. Za to obdobje na Vinici lahko pove-mo, da smo dokaj dobro delali in da smo kljub težavam ustvarili planirane in še boljše rezultate dela. Iz poslovnega poročila za prvo trimesečje letošnjega leta je razvidno, da smo dobro poslovali in da dobri poslovni rezultati ne bodo izostali tudi v

prihodnosti, kljub temu, da so skoraj vsi naši izdelki za prihodnje obdobje prodani na zunanji trg. Vemo, da pri prodaji dela na zunanji trg dosegamo občutno manjše prihodke, vemo tudi to, da brez izvoza ni in ne bo stabilizacije celotnega jugoslovanskega gospodarstva, v konkretnem primeru pa ne normalnega dela v Novoteksu kot celotni delovni organizaciji.

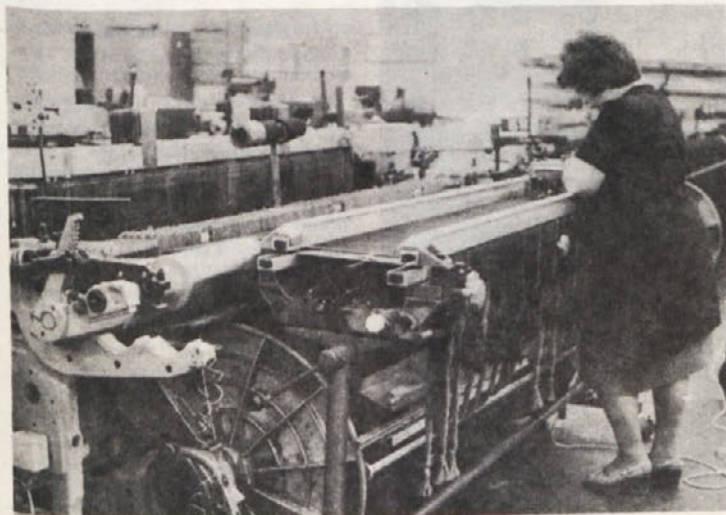
V TO Konfekcija II na Vinici se tega zavedamo in se z vsemi silami prizadevamo za čim večje in čim boljše doseganje in preseganje planskih obveznosti. Povedati pa moramo, da ni lahko in enostavno zadovoljiti vsem zahtevam zunanjega trga, posebej ne pri lohn delu kjer ni problem samo kvaliteta dela in roki dobave, ampak tudi problem tehnološke zahtevnosti modelov, pri delavcih, ki že leta delajo na drugačen način. Poseben problem v takih primerih je tudi strojna oprema, ki je že ali tehnološko zastarela ali ekonomsko dotrajana, tako da smo v tem trenutku s svojim delom in rezultati dela lahko zelo zadovoljni.

Res je, da smo v prvih treh mesecih letos planske obveznosti dela v minutah dosegli, v izdelkih pa smo za 4 % ali 3000 izdelkov pod planom. To torej je rezultat v prejšnjem odstavku opisanih težav pri delu in pri zahtevnih modelih, ki jih v proizvodnji delamo 13 minut dlje v primerjavi z našim klasičnim programom, kjer je poprečen čas izdelave 46 min.

Upamo, da bomo ta primanjkljaj izdelkov, ki ga pričakujemo še v prvem polletju, uspešno poravnali z uspešnim delom do konca tega leta saj nas v planu dela za drugo polletje čakajo nekoliko enostavnejši in naši tehnologiji bolj prilagojeni modeli.

Ne moremo se seveda ravnati po stari narodni poslovici „po jutru se dan poznaje“, ker je v rezultatih dela prvega četrtletja tudi del dela zadnjih mesecev prejšnjega leta, moramo pa povedati, da bomo dali vse od sebe in delali z vso močjo, da bi dosegli čim boljše rezultate in s tem boljše in svetlejšo bodočnost.

MARIJAN ŽALAC

Plan je odraz resničnih potreb in interesov

Konferenca osnovnih organizacij ZS DO Novoteks je imela 20. aprila redni letni članski sestanek, za katerega bi lahko rekli, da je bil nadaljevanje aktivnosti letnih članskih sestankov osnovnih organizacij sindikatov po TOZD, ki so bili v marcu.

Na teh sestankih so člani konference sindikata, kot osnovnih organizacij sindikata, kritično ocenili svoje dosedanje delo in pokazali na vse pomanjkljivosti, ki so se pojavile v dosedanjem delu. Na podlagi teh ocen so tudi sprejeli letni plan dela, ki je odraz resničnih potreb in interesov naših delavcev. Prav zato so v programu dela opredeljene vse tiste naloge, ki pomenijo utrjevanje in nadaljni razvoj samoupravnega položaja delavca na osnovi samoupravnih družbenoekonomskih in družbenopolitičnih odnosov, njegov boljši ekonomski položaj na podlagi uveljavljanja načela delitve po delu in rezultatih dela v skladu z uresničevanjem zakona o združenem delu ter večjo socialno varnost delavca v združenem delu.

Program vsebuje naloge, ki so bile že v preteklosti zastavljene, a je njihovo izvrševanje še v teku oziroma jih je treba stalno uresničevati in s tem zagotavlja-

Letni občni zbor konference osnovnih organizacij sindikata DO Novoteks

ti nepretrganost v procesu reševanja odprtih, aktualnih in pomembnih vprašanj za nas vse.

PROGRAM DELA ZA LETO 1981

Program dela konference OO ZS DO Novoteks za leto 1981 je narejen na osnovi sklepov, stališč in nalog, ki smo jih sprejeli na 9. kongresu Zveze sindikatov Slovenije, 1. in 2. konferenci Zveze sindikatov Slovenije, stališč republiškega odbora tekstilno-usnjarskega sindikata in občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije Novo mesto. V njem so zlasti poudarjene tiste naloge, ki so opredeljene v resoluciji družbenoekonomskega razvoja občine Novo mesto v letu 1980, ter aktualne družbene problematike, tako v občini kot v DO Novoteks.

Program konference OOZS DO Novoteks je usmeritev za delo same konference OOZS DO, kakor tudi izhodišče za koordinirano delo posameznih OOZS TOZD in DSSS.

1. Uveljavljanje samoupravnih družbenoekonomskih in družbenopolitičnih odnosov.

Nadaljevali in ocenili bomo, na osnovi lastnega programa uresničevanja zakona ZD skupno z OO ZK v DO, samoupravni položaj delavca ter stopnjo dosežene samoupravne

organiziranosti v vseh TOZD in DSSS. Na osnovi analiz in ocen bomo sprejeli ustrezne zadolžitve na tem področju. Aktivno se bomo vključili v vse aktivnosti pri pripravi na III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije. Pri tem bomo, na osnovi tematskih konferenc, analizirali razmere in probleme v posameznih sredinah naše DO, nakazali konkretne usmeritve za doslednejše uveljavljanje odločilne vloge delavcev pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi in rezultati dela, ugotovili dejavnike, ki lahko povečajo produktivnost dela in sprejeli program za njihovo uresničevanje. Analizirali bomo delo samoupravne delavske kontrole ter pripravili predloge ukrepov, na osnovi katerih bodo strokovne službe opravljale svoje naloge v delegatskem sistemu. Pospešili bomo boljše dohodkovno povezanost na relaciji zlasti TOZD Tkanina - TOZD Predilnica Metlika ter TOZD in DSSS, kajti ti odnosi še niso takšni kot bi si želeli.

2. Uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela

Dosledno se bomo držali stališč II. konference ZS Slovenije pri uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela. Pri tem je treba pospešiti in dokončno izoblikovati izdelavo predlogov za sprejem samoupravnega sporazuma o osnovah in

merilih za razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke po posameznih TOZD. V javno razpravo se morajo aktivno vključiti vse OOZS TOZD, skupno z OO ZK, ter jo najhitreje zaključiti. Razčistiti je treba možnost uresničitve del osebnega dohodka, ki izhaja iz minulega dela. V samoupravne splošne akte je treba vnesti določbe o obveznostih samoupravnih in drugih organov do sindikata. Od strokovnih služb bomo zahtevali, da dosledno obveščajo sindikat o vseh zahtevah, o katerih so to po zakonu dolžni storiti.

3. Prizadevanje za uresničevanje ciljev gospodarske stabilizacije

Pri uresničevanju ciljev stabilizacije gospodarstva bodo lahko konference OOZS DO in posamezne OOZS TO dosledno vztrajale na odgovornem uresničevanju nalog posameznika, organov in organizacij. Dosledno bomo uveljavljali in dograjevali sistem delitve osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela v skladu s sklepi in stališči II. konference ZS Slovenije. Še aktivneje se bomo vključili v boljše gospodarjenje ter v povečani izvoz ob zmanjševanju stroškov gospodarjenja, boljši produktivnosti dela ter boljši kvaliteti dela, ki naj bo v novem pravilniku o pridobivanju in razporejanju dohodka ter sredstev za OD realneje vključena v doslednejše uresničevanje načela delitve po delu in rezultatih dela. Vse OO ZS TO bodo temeljito obravnavale gospodarsko situacijo in rezultate gospodarjenja o periodičnih obračunih in zaključnih računih TOZD. Analizirale bodo morebitne vzroke, ki vplivajo na neustrezno dosežene rezultate gospodarjenja, proučile slabosti gospodarjenja ter sprotne ukrepale za odpravljanje teh slabosti v TOZD. Spodbujali bomo inovacijsko dejavnost na ravi DO ter združevanje dela in sredstev za bodoče investicije, ki so namenjene boljšemu gospodarjenju na ravni DO, ob zmanjševanju števila zaposlenih, zlasti režijskih delavcev.

4. Kadrovska politika in družbenopolitično usposabljanje

Konferenca OOZS DO, kakor tudi vse OOZS, bodo analizirale usklajenost samoupravnih aktov z družbenim dogovorom o uresničevanju kadrovske politike. Zagotavljali bomo demokratična načela in postopke pri kadrovanju. Razširjali bomo kadrovske podlage, zlasti po OO ZS, z boljšim evidentiranjem članstva (članske izkaznice za vse člane OOZS DO). Aktivno bomo izpeljali kadrovske priprave na volitve v samoupravne organe in skupščinske volitve v letu 1982. Načrtno bomo usposabljali kadre za prevzem odgovornih nalog in funkcij. Prav

Nadaljevanje na 7. str.

Nadaljevanje s 6. str.

tako bomo dajali pobude za zamenjavo tistih delavcev, ki svoje osnovne naloge – samoupravne, družbenopolitične ali delegatske funkcije niso pozitivno oz. odgovorno opravljali.

Kadrovali bomo v vse oblike DPU izven DO. Pri organiziranju DPU bomo sodelovali z občinskimi svetom ZS Novo mesto, Delavsko univerzo in klubom samoupravljalcev. Na podlagi analiz in ocen bomo predlagali vsebine in oblike DPU znotraj delovne organizacije. Spodbujali bomo širjenje družbenopolitične literature po vseh OOZS TO in sindikalnih skupinah.

5. Samoupravno obveščanje delavcev

Na podlagi „Akcijskega dogovora o obveščanju v združenem delu“ si bimo prizadevali, da bodo vsakemu delavcu zagotovljene minimalne informacije, ki so potrebne za samoupravno odločanje in kot so opredeljene v „Temeljnih informacijah za delavce“. Sproti bomo analizirali, ocenjevali in dograjevali sistem za informiranje, kakor tudi delo posameznih poverjenikov za informiranje po OOZS.

Prizadevali si bomo, da bomo zagotovili pravočasen in kvaliteten potek informacij, kakor tudi da vse podane informacije in predlogi navajajo vse posledice, ki izhajajo iz tako oblikovanega predloga. Konferenca OOZS DO bo zahtevala od strokovnih služb, da bo obveščena o vseh opozorilih, ugotovitvah in odločitvah družbenega pravobranilca samoupravljanja, SDK, organa, ki je pristojen za nadzorstvo nad zakonitostjo, sodišče ali organov DPS in pri tem nudili pomoč samoupravni delavski kontroli DO, ki je po dolgem času bolj ali manj uspešno začela delovati.

6. Socialni položaj delavcev

Prizadevali si bomo za: izgradnjo obrata družbene prehrane;

v mejah možnosti povečati združena sredstva za razreševanje stanovanjske problematike v DO;

napraviti seznam delovnih mest, kjer so slabi delovni pogoji ter da se izdelava program za odpravljanje slabih delovnih pogojev;

uveljavljanje določila zakona oz. sporazumov o zagotavljanju minimalnih standardov za življenjske in kulturne pogoje;

zagotavljanje socialne in materialne varnosti ob promestitvah zaradi prestrukturiranja in ob nastanku invalidnosti;

OOZS bodo nudile pomoč socialno ogroženim delavcem in njihovim družinam;

povečanje lastnih počitniških kapacitet, kakor tudi zagotoviti možnost letovanja kar največjemu številu delavcev, zlasti pa tistim, ki so socialno ogroženi ali pa delajo v težkih delovnih pogojih;

aktivirali bomo odbore za varstvo pri delu, kakor tudi socialne komisije TOZD.

7. Kultura in športna rekreacija

Organizirali bomo kulturne prireditve ob državnih praznikih in

dnevu žena, kakor tudi omogočili večje možnosti kulturnega udejstvovanja delavcev. Redno bomo seznanjali člane kolektiva z doseganji na področju kulture. Ocenili bomo položaj delavcev v kulturnih dejavnostih, kakor tudi razvitost kulturnega življenja v DO. Organizirali bomo množično rekreacijo za delavce in se vključili v program delavskih športnih iger, kakor tudi iger delavcev – tekstilcev. Pospešili bomo ustanovitev športnega društva v DO Novoteks.

8. Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita

Prizadevali si bomo za podružbljanje področja SLO in DS. Analizirali bomo delo komisij za SLO in DS pri IO OOZS. Še nadalje bomo

izobraževali delavce ter člane OOZS in člane komisij za SLO in DS na tem področju. Osnovne organizacije ZS bodo redno spremljale varnostno – politične razmere v TOZD. Sodelovali bomo pri izvedbi ob zaključku akcije NNNP 80/81. Povezali se bomo in sodelovali tesneje s krajevno skupnostjo Bršljin na tem področju kakor tudi pri ostalih dejavnostih družbenega življenja in dela delavcev – krajanov.

9. Krepitev organizacij in organov sindikata

Dosledno moramo uveljavljati sklepe in stališča I. konference ZS Slovenije ter statutarne določbe o sprejemanju v članstvo zveze sindikatov. OOZS TO morajo poskrbeti da bo delavec, ki se želi včlaniti v

sindikatu, prejel člansko izkaznico in statut ZS, da bo izpolnil pristopno izjavo ter da bo seznanjen s svojimi pravicami in dolžnostmi. Posebno pozornost bomo namenili uveljavljanju osnovne organizacije ZS kot temeljne oblike političnega organiziranja in delovanja delavcev v ZS. Konferenca OOZS in tudi same OOZS bodo delovale tako, da bo resnično omogočeno neposredno uresničevanje in usklajevanje interesov delavcev. Pri tem pa bodo vse oblike delovanja na ravni DO izhajale iz delovanja OOZS. Prav tako bomo še posebno pozornost posvetili krepitevi kolektivnega dela in dogovornosti, tako v konferenci OOZS, kakor tudi v OOZS TO.

Konferenca OOZS DO NOVOTEKS

Reklamacije v TOZD Tkanina

1. Reklamacije domači trg

Reklamacije TOZD Tkanina - domači trg						
za leto 1980						
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Podjetja	26.615 60	25.945 55	151.279 30	8.484 65	23.034 30	
IRGOVINE	6.706 45	2.270 20	135.855 60	-	3.680 10	
-Novoteks						
Posamez.	290 00	-	-	280 00	-	
	33.612 05	28.215 75	287.134 90	8.764 65	26.714 40	
	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Podjetja	9.876 65	7.904 50	3.550 80	8.613 00	7.510 95	57.706 80
IRGOVINE	-	-	-	-	-	-
-Novoteks						
Posamez.	-	4.454 80	3.215 40	-	-	-
	9.876 65	12.359 30	6.766 20	8.613 00	7.510 95	57.706 80
skupaj: 487.274,65 din.						

2. Reklamacije izvoz ZDA

V ZDA smo v letu 1980 izvozili 437.031,75 yardov ali 399.884 m tkanin v mešanici poliester volna in sicer v vrednosti 1.584.185,00 US dolarjev. Od te količine nam je kupec reklamiral 4.108,40 yardov ali 3.760 m t. j. 0,94 % od dobavljenih količin. Vrednostni zahtevek znaša 15.551,75 US dolarjev kar je 0,9845 % od dobavljene vrednosti tkanin.

3. Reklamacija f. FACIS Italija

Fi. FACIS smo v letu 1980 dobavili 6.521,70 m tkanin v mešanici poliester volna. Od te količine nam je reklamirala 1 izdelek v dolžini 61,40 m zaradi madežev in drugih napak. Kupec je zahteval 50 % popusta ali pa da nam izdelek vrne. Mi smo se odločili za drugo varianto in tako nam je kupec izdelek vrnil.

Če analiziramo, katere napake nam kupci najpogosteje rek-

lamirajo ugotovimo, da so to napake, ki so vidne že na gotovi tkanini in so bile spregledane na naši izhodni kontroli ali pa smo jih zavestno spustili kot dopustne. To so razne tkalske napake (manjkajoči votki mreže, preskoki, gnezda, zategnjene osnove ipd.), ali napake v preji (nemiren izgled tkanine, razne odebelitve, debele niti ipd.). Na skrite napake, ki se pojavijo na kasnejših fazah predelave (šivanje, likanje), nošenju ali kemijskemu čiščenju, odpade manjši del reklamacij. Te napake so: preveliko krčenje mečkanje različne nianse barve na tkanini piling ipd.

Pri analizi skupnih reklamacij lahko ugotovimo, da je odstotek reklamacij z ozirom na velikost proizvodnje, razen pri izvozu, sorazmerno majhen. Pri tem pa ne smemo pozabiti da je bilo lansko leto zelo ugodno za prodajo tkanin in da se je marsikatera konfekcija zadovoljila tudi s slabšo kvaliteto tka-

nin, samo da ni ostala brez dela. Letošnje leto pa bo v primerjavi z lanskim še veliko bolj zahtevno, saj bo treba za zagotovitev potrebnih deviznih sredstev izvoziti še večje količine tkanin oziroma konfekcijskih izdelkov. Na svetovnih trgih se srečujemo z zelo veliko ponudbo tekstilnih izdelkov iz nerazvitih področij, katerim s ceno zelo težko konkuriramo, zato moramo vse sile usmeriti v kvaliteto naših izdelkov, saj bomo le s tem dosegli, da bodo naše izdelke raje kupovali kot ostale.

Mislím, da bi morali v letošnjem letu temeljito analizirati naše kriterije o kvaliteti tkanin in vse sile usmeriti v to, da zvišamo kvaliteto raven našega dela in s tem naših izdelkov, na vseh fazah tehnološkega procesa, od vhoda surovin do izhoda tkanin.

Predsednik komisije za reklamacije pri TOZD TKANINA RIKO RESNIK

Hvala vam, tovarišice - hvala vam, tovariši!

Mlado dekle ali fant, ki se po šoli zaposli v delovni organizaciji, se le težka navadi na zgodno vstajanje in delo na delovnem mestu, ki je tako drugačno od tistega, ki ga je bil vajen, ko je še hodil v šolo. Vse mu je tuje, težko prenaša spremljajoče nevščenosti dela in delovnega mesta — pa se kmalu v vse to vživi. Privadi se na zgodno vstajanje, na disciplino dela, red, ropot, prah, tresljaje in vse drugo. Vse to mu počasi pride nekako v kri, postane mu nekako domače, vzljubi delo in sčasoma postane strokovnjak na delovnem mestu. Leta ob delu minevajo hitro, zdi se, kot da bi šele pred dnevi pričel z delom, pa se že poslavlja in gre v zaslužen pokoj. Tako se danes sodelavci poslavljamo od enega, jutri od drugega, pri tem pa se sami hitro bližamo času, ko se bomo tudi mi poslovili od dela in sodelavcev v tovarni.

Slavko Bogovič

V tem mesecu nas je zapustil Slavko Bogovič, vodja transporta v delovni organizaciji. V več kot 30. letih dela v Novoteksu je opravljal dosti odgovornih nalog v družbenopolitičnih organizacijah, bil je večkrat član samoupravnih organov in raznih komisij. No, pa pojdemo po vrsti:

Slavko se je rodil 31. maja 1927 v Šentlenartu pri Brežicah. V osnovno in meščansko šolo, slednje pa ni dokončal zaradi vojne je hodil v Brežice.

Takoj po zasedbi našega ozemlja je bil izseljen. V zbirnem taborišču je bil skupno s starši, bratom in sestrama. V Nemčiji, kamor je bil izseljen, so se preživljali z delom — v taborišče so hodili le prenočevati. Pri trgovcu, kjer je Slavko delal, je za delo prejemal le hrano. Skrival se je učil upravljati trgovčev avtomobil. Gospodarju to ni bilo dolgo prikrivo in Slavkovo veselje do avtomobila je prišlo trgovcu prav, pa mu je omogočil šolanje za voznika motornega vozila. Slavko je uspešno končal šolanje in postal voznik kamiona — to delo je opravljal do konca vojne. Po vojni se je vrnil v Brežice. Zaposlil se je kot šofer in delal v Trbovljah in v Novem

mestu. Leta 1947 je bil vpoklican na odsluženje vojaškega roka. Po treh letih vojaščine se je vrnil v Novo mesto in se 14. decembra zaposlil v Novoteksu.

V naši delovni organizaciji je do leta 1972 opravljal dela voznika kamiona in osebnega avtomobila. Delo ni bilo lahko, saj je bil prva leta edini voznik v Novoteksu, delalo pa se je po ves dan, pa tudi ponoči, ob nedeljah in praznikih. Tiste dni so bile na dnevnem redu udarniške akcije, tu je bila tovarniška ekonomija, pa sindikalni izleti, povsod pa je bil potreben prevoz. Takrat smo se tudi na izlete pogosto peljali, vendar le s kamioni in Slavko je predsedal iz kamiona na osebni avtomobil in obratno. Ne smemo pozabiti, da smo takrat vsak dan z železniške postaje, razen ostalega vozila, tudi prevoz za kotlarno. Vagonov ni bilo, pa jih je bilo treba takoj izprazniti in voziti s kamionom popoldne, ponoči ob delavnikih, nedeljah in praznikih. In kdo je vozil? Edini šofer v Novoteksu, Slavko Bogovič.

Dosti je Slavko delal in doživel pri svojem delu. Posebno odgovorno nalogo in priznanje pa je dobil, ko je bil pred 20 leti, ob I. kongresu neangajiranih držav v Beogradu, med maloštevilnimi vozniki z osebnim avtomobilom Novoteksa dodeljen organizacijskemu komiteju in je mesec dni prevažal državniške, ki so se kot delegati udeležili konference. To je bilo njemu in nam v veliko priznanje, pa tudi velika odgovornost.

Leta 1964 je Slavko prejel značko in diplomu vzornega voznika. Priznanje mu je podelila komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu pri državnem sekretariatu za notranje zadeve v Ljubljani.

Leta 1972 je prevzel delo vodje transporta. To delo je

opravljal vse do letošnjega leta, ko se je invalidsko upokojil.

Naporno delo in dosledno opravljanje delovnih nalog je Slavku vztrajno grizlo zdravje. Zbolel je in po težkem infarktu mu je zdravstvena komisija preventivno odredila skrajšan delovni čas. Zadnja tri leta je Slavko delal po štiri ure dnevno. Danes se Slavko poslavlja in gre v pokoj. Ob slovesu se ga hvaležno spominjamo kot dobrega sodelavca in tovariša.

Ko že govorimo o Slavku je prav, da omenimo tudi Slavko,

njegovo zakonsko družico in našo sodelavko. S Slavko se je spoznal predno je šel na odsluženje vojaškega roka. Po vrnitvi iz vojske sta povečala družino. Rodila se jima je hčerka Tilka, kmalu za tem še Tatjana. Danes sta Slavka in Slavko sicer nekoliko utrujena, bogatejša za mnogo izkušnje, vendar pa srečna babica in dedek. Tudi naša Slavka se zelo hitro bliža polnim letom pokojninske dobe in tudi ona bo zelo kmalu povečala število Novoteksovih upokojencev.

Tilka Žigante

zaposlena od 7. 10. 1964, pripisali: 10. 4. 1981.

To je datum Tilkinе starost ne upokojitve. Torej le gre zares, kajti temu datumu tudi mi verjamemo. Tilka nam je večkrat zagrozila, da se bo upokojila, toda mi smo vedeli, da se šali, da je to le njena trenutna jeza, prizadetost, zaradi krivice, ki se ji je zgodila. Letos pa smo videli, da gre zares. Tilka je predala svoje delo naslednici.

Zasluzila je, da v miru zaužije svojo jesen življenja. Veseli smo, da nas je zapustila še tako mladostna, čila, polna življenjske moči ki jo bo še lahko razdajala med svoje najdražje nruke.

Upamo in želimo, da je naša Tilka že pozabila na vse neprijetne trenutke med nami in se bo vedno spominjala le tistih svetlih, prijetnih. Tudi teh je bilo nekaj, kajne?

Tilkino ime je najtesneje povezano s splošnim sektorjem. Vsaj mi, iz malo mlajše generacije se ne spomnimo, da bi kdo začel in končal tu. Tilki je to uspelo.

V naši knjigi smo razen podatkov — Žigante Matilda, roj 20. 2. 1926, splošni sektor,

Marija Turk

Leta 1948 je prišla v Novoteks, kjer se je zaposlila v obratu tkalnica kot tkalka.

Tudi ona je rasla s podjetjem, občutila dobro in zlo tistih težkih časov, ki pa se jim ne bi nikoli odrekla, kajti vedno je bila ponosna nanje.

Bila je priljubljena med sodelavkami, še posebej zaradi svoje pristne skromnosti in odnosa do dela.

Svoje delo je opravljala z veseljem in natančnostjo, kar je dajalo njenemu delu še poseben pečat.

Uspešno smo zaključili akcijo 1000 delavcev - sodelavcev

membnost medsebojnega informiranja nekateri v Tozd popolnoma oglušeli in tako kršili pravice delavcev, ki so jim z Ustavo zagotovljene.

Predsedstvo sindikata je naš predlog osvojilo in na sestanku smo predsednikom obrazložili, da je namen te akcije v naši delovni organizaciji pridobiti čim več dopisnikov, ki bi pisali o svojih problemih, težavah in uspehih, tako da bi delavci v Novem mestu vedeli, kako živijo in delajo delavci Novoteksa na Vinici, v Metliki in Trebinju. Delavci teh TOZD nimajo svojega glasila, tako pa bi mogoče le uspeli, da bi se vsaka TOZD s to akcijo toliko organizirala, da bi imela v glasilu naše delovne organizacije vsaka svojo stran in tako bi glasilo bilo tudi bolj brano, saj bi delavci brali tudi o sebi in o svojem delu.

Ne moremo se sicer pohvaliti s tem, da bi vsaka TOZD imela svojo stran, uspeh pa smo dosegli, saj je sedaj iz teh TOZD, razen TOZD Konfekcije v Trebinju, več prispevkov.

V akciji TISOČ DELAVCEV - SODELAVCEV smo uspeli prav zaradi resnega pristopa in tako sestavljenega odbora. V občini Novo mesto je bilo 270 novih dopisnikov, od tega v Novoteksu 60, kar nas je postavilo v sam vrh.

V ponedeljek, 20. aprila, je bila v NOVOTEKSU konferenca sindikata, na kateri smo sla-

vnostno podelili značke novim dopisnikom. Značke so prejeli: avguštin Ljuba, Božič Jože, Božič Marija, Bajič Ružica, Bec Brane, Božič Tilka, Bartelj Ana, Barbič Karel, Burja Andrej, Drenik Pavla, Filej Ratimir, Gutman Ljuba, Habjan Jelka, Ivkovič Ivan, Jedlovčnik Branka, Jovič Mirko, Jakšič Đuro, Klobučar Jože, Nikič Nevenka, Kastelic Vanda, Kranjčič Štefka, Keser Ivan, Kumer Peter, Kovačič Franci, Kastelic Darjo, Lahajnar Ivan, Marčič Vladimir, Matjašič Jože, Možina Tomaž, Močnik Milan, Murga Džemal, Namanič Majda, Novinec Darja, Petrič Andrej, Peroci Mojca, Petkovič Metka, Pavlakovič Slavko, Pavlin Slavko, Plut Lidija, Panijan Ivan, Petric Anica, Rončević Nikola, Seni-

čar Marija, Stanojevič Todor, Simčič Marija, Sitar Vesna, Šepetavec Fani, Štrbenc Angelca, Šintler Hinko, Škedelj Anica, Škedelj Dušanka, Špehar Ivanka, Travižan Marija, Tekstor Božena, Verbič Milena, Vlašič Rudolf, Zupančič Marko, Zupančič Janez, Žižek Mirjana in Zalec Marjan.

Vsem, ki so prejeli značke, iskreno čestitamo. Prepričani smo, da bodo še naprej dopisovali v našem glasilu.

Predno končujem, pa še to: izdajateljskemu svetu in vsem predsednikom OO sindikata v TOZD in DSSS gre zahvala, da je akcija uspela in da smo z novimi dopisniki popestrili naše glasilo.

UREDNIŠKI ODBOR

Naša okolica

ograje. S tem je poskrbljeno za večjo varnost otrok, hkrati pa je onemogočen vstop zunanjim na igrišče.

Še naprej želimo, da bi bilo naše otroško igrišče čim bolj estetsko in higiensko, saj se na njem igra veliko število otrok. To nam je edini prostor, kjer se lahko naši otroci nemoteno igrajo.

Moti nas le odlaganje smeti na levi in desni strani.

Želeli bi, da bi s skupnimi močmi odstranili smeti ali pa vsaj določili prostor, kjer bi se v bodoče odlagale.

Otroci in smetišče ne spadajo skupaj!

TILKA BOŽIČ

Dolgo časa smo se pogovarjali, kako bi uredili okolico vrtca. Prvi korak je bil narejen lani spomladi na igrišču z delovno akcijo OO ZSMS in starši. Razvozili so pesek, pograbili, prebarvali igrala ter uredili peskovnik.

Posamezniki izmed staršev so se prizadevali, da bi bilo naše igrišče kar najbolj ustrezno za igranje otrok. V ta namen so izdelali klop in igrala.

Letos smo v dogovoru z IVS prišli do nujno potrebne

Lansko leto je sindikat Slovenije pričel z akcijo kateri je dal zelo posrečen delovni naslov: 1000 delavcev - sodelavcev. Namen akcije je bil spodbuditi čim več delavcev, da bi dopisovali v glasilih delovnih organizacij. Nedvomno je akcija izredno dobro uspela, saj je tisto v začetku magično število 1000, skoraj štirikratno preseгла.

V delovni organizaciji Novoteks smo se, spodbujeni od tovarišice Mire Maljuna, ki je na občinskem sindikalnem svetu bila zadolžena za to akcijo, nekoliko pozno lotili dela in vendar akcijo uspešno pripeljali h kraju.

Na razširjenem sestanku izdajateljskega sveta smo se dogovorili za akcijo. Zavedali smo se, da je za uspeh te akcije potrebna močna angažiranost posameznikov, zato smo poleg izdajateljskega sveta formirali še poseben odbor. Po tehtnem premisleku smo v odbor predlagali vse predsednik OO zveze sindikatov. Zakaj prav predsednike? zato, ker je v naši delegatski - samoupravni praksi informiranje zelo pomembno. Zato, ker je nosilec te akcije sindikat in ne nazadnje zato, ker so vzlic spodbujanju in opozarjanju na po-

Boža Iler

Tudi Boža se je Novoteksu zapisala že leta 1948: pričela je v obratu tkalnica kot tkalka.

Tudi ona bi vedela veliko povedati o tistih težkih letih, ko je bilo treba krepko zavihati rokave, kajti ustvarjali so v zelo težkih pogojih. Pa vendarle ni bilo nobenemu težko, kajti dobro so vedeli, da je le delo tisto, ki na tehtnici največ velja.

Kot preddelavka je delala 2 let, zadnja leta pa kot inštruktorica, ki je svoje bogate izkušnje uspešno prenašala na mlajše delavke.

Uspešno je delovala tudi v samoupravnih organih in drugih družbenopolitičnih organizacijah.

Pri delu je bila vestna in natančna, to pa so tiste lastnosti, ki odlikujejo dobre delavce.

Kritično o praznovanju praznika dela v Novoteksu

Skrbno izbran program nam je skupno z mladino pripravila komisija za kulturno dejavnost pri konferenci sindikatov delovne organizacije. Prav tako je bil slavnostni prostor posrečeno izbran – v zelenju na tovarniškem dvorišču. Skupina za okrasitev prostora, ki jo je vodila naša kreatorka Tatjana, je svoje delo odlično opravila.

Program, na katerem so nastopali otroci iz otroškega vrtca Novoteks, folklorna skupina „Kres“ z Belokranjskimi ljudskimi plesi in na začetku in koncu proslave še s partizanskimi koli, ter dve recitatorki je bil za približno 30 minut.

Vsi zaposleni smo bili nekaj dni pred proslavo obveščeni preko tovarniških Novic. Na proslavo so nas opozarjali tudi veliki, dobro vidni plakati.

Proslava je bila napovedana za zadnji dan dela pred prazniki (30. aprila) na tovarniškem dvorišču ob 13.30. Organizator je s to uro želel zajeti dopoldansko in popoldansko izmeno. Pri tem pa je prišla do izraza naša delavska zavest.

Stroje so po oddelkih zaustavili nekaj pred poldruogo uro, da bi delavci pravočasno lahko pri-

šli na slavnostni prostor. Ljudje pa so šli v garderobe in čeprav je bil slavnostni prostor izredno lepo okrašen – je bilo to za nekatere le pre malo, saj ga v tisti vnevi, čim prej mimo vrtarne pa domov, še opazili niso.

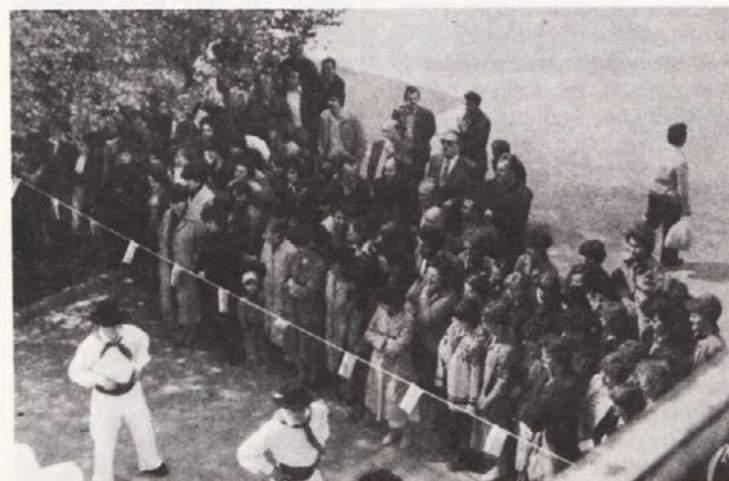
Sprašujem se, kje je naša delavska zavest? Mar ne delamo od 6. do 14. ure? kje je tu delavska disciplina? Komu na čast proslava? Mar le tistim maloštevilnim iz dopoldanske izmene in celotni popoldanski izmeni. Več zavesti in discipline bi moralo biti v nas, mar ne mislite tako?

Pa še to. Ozvočenja ni bilo.

Verjetno bi bilo prav, da imamo za takšne priložnosti tudi ozvočen prostor, posebno še, če se slavnost odvija na prostem kot tokrat. Vsi, ki smo bili na proslavi, smo se pretvorili v eno samo veliko uho, da bi boljše slišali malčke recitatorje in govornika – potem pa so ti „zavedni“, ki so menili, da ta proslava ni namenjena njim, začeli zaganjati motorje na svojih pločevinkah blizu slavnostnega prostora tako bučno in prizadevno, da smo še manj slišali izvajalce programa.

Vsekakor gre hvala vsem ki so pripravljali to prisrčno proslavo, posebno še skupini „KRES“, ki je s svojimi živa mi-

mi ljudskimi in partizanskimi plesi precej prispevala k slavnostni podobi celotne prireditve. Opazovalec

Zvezna štafeta mladosti – Titova štafeta – v Novem mestu (foto Pavlin).

TITOVA ŠTAFETA

Prvič je 22. marca letos iz Titograda odšla na tisoče kilometrov dolgo pot po vseh jugoslovanskih republikah in pokrajinah štafeta palica brez dobrih želja in voščil Titu. Simbolično so jo mladi ponesli z mislijo nanj iz mesta, ki nosi njegovo ime.

Toda že petindvajsetič gre palica iz rok v roke, iz kraja v kraj kot štafeta mladosti, saj je tako želel leta 1956 tovariš tito. Vendar, veliko raje smo rekli, da je to Titova štafeta in verjetno bo tako obveljalo za vselej. Čeprav je veliki mož podaril svoj rojstni dan generacijam ki prihajajo, in so ga mladi vzeli za svojega, bo štafeta ostala hkrati štafeta mladosti in Titova štafeta.

Oba naziva pa tudi najbolj izražata tisto, kar pomeni ta štafeta. Povesta, kako je naš Titovedno zaupal mladini in kako mladina in vsi mi želimo slediti njegovim mislim. Štafeta je obljuba, da bomo uresničili tisto, kar nam je zapustil kot zavezo za prihodnost.

Med letošnjim dvomesečnim potovanjem po mestih in vaseh, pa tudi v bodoče, bo ostala svojevrsten simbol jugoslovanskega bratstva in enotnosti – pomnik bo jugoslovanskega vztrajanja na Titovi poti.

Mi smo Titovi, Tito je naš!

Štafeta mladosti simbol bratstva in enotnosti našega naroda in narodnosti je prispela v Slovenijo.

Mladi iz tekstilne branže (Komet Beti in Novoteks) so jo prevzeli od hrvaških vrstnikov v četrtek 23. 4. 1981 ob 12.00 uri na mostu reke Kolpe pri Jurovskem brodu.

Za prihod štafete so metliška mladina in drugi delovni ljudje pripravili slovesno prireditev na Trgu svobode pri spomeniku NOB.

V kulturnem programu so sodelovali recitatorji in pevci OŠ Metlika, Ozlja, sekstet Vitis, mestna godba na pihala Metlika, pevski zbor Beti in ansambel garnizona Črnomelj.

Po prihodu lokalnih štafet občine Metlika je ob 12.10 mladinka Andreja Krštine prinesla na prireditveni prostor zvezno štafeto mladosti. Po prebranem pismu za CK ZKJ in predsedstvu SFRJ, ter kratkim kulturnim programom in pesmijo „Druže Tito, mi ti se kune-mo“... je zvezno štafeto mladosti odnesel mladinec Jože Kapušin, da bi jo predal mladim v Gradacu.

Tudi mladinci iz TOZD Predilnica smo se udeležili sprejema štafete. Tudi mi smo ponesli lokalno štafeto naše delovne organizacije zraven pa sporoči-

li: „OOZSMS in vsi ostali delovni ljudje DO Novoteks TOZD Predilnica Metlika, da bomo tudi v bodoče zvesto sledili poti ki jo je začrtal naš dragi tovariš TITO.

Kakor doslej, se bomo tudi v prihodnje zavzemali za bratstvo in enotnost med našimi narodi in narodnostmi Vsa-

kemu vmešavanju sovražnih sil smo pripravljeni postaviti se po robu, in ne bomo dovolili, da bi nam kdo uničil to, kar je bilo priborjeno s krvjo.“

V srcu bomo vedno nosili besede: „Mi smo Titovi, Tito je naš!“

LOJZKA BARIČ

Mnozica krajanov in šolske mladine je pozdravila simbol bratstva in enotnosti – Titovo štafeto – na trgu v Metliki (foto Pavlin).

Sprejem štafete mladosti

Že vrsto let gre na pot po Jugoslaviji štafeta mladosti, simbol neizmerne predanosti in ljubezni tovarišu Titu. Tudi letos smo jo ponesli, čeprav je letos prvo leto, ko tovariša Tita ni med nami.

V četrtek, 23. aprila, so štafetno palico hrvaški mladinci predali slovenskim. Na poti iz Črnomlja proti Kočevju, se je štafeta mladosti za kratek čas ustavila tudi pri nas na Vinici. Na lepo okrašenem bregu se je zbrala množica krajanov in nestrpno čakala prihod.

Tudi mi, delavci iz Konfekcije I smo v celoti prisostvovali manifestaciji. Okrog 14. ure se je začel kulturni program, ki sta ga pripravila osnovna šola in mladinci krajevne skupnosti. Bobene in narodne pesmi so se razlegale po trgu. Dež, ki se je neusmiljeno ulil, ni motil prisotnih, ne nastopajočih in ne nosilcev štafete. Od črnomalj-

skih nosilcev so štafetno palico prejeli viniški in jo prinesli na tribuno, kjer je predstavnik krajevne skupnosti prebral pozdravno pismo. Zvezni štafeti so se pridružile tudi lokalne štafete. Tako smo tudi iz naše temeljne organizacije ponesli lokalno štafeto z najboljšimi željami. Po končanem kulturnem programu je mladinka krajevne skupnosti ponesla štafetno palico in pot je v spremstvu mladih nadaljevala proti Starem trgu in Kočevju.

Slovesnost je bila sklenjena s tiho mislijo, kajti v teh dneh poteka žalostno leto, odkar nas več ne vodi tovariš Tito. Usoda mu ni prizanesla, zato naj bo cilj nas vseh posebno mladih, nadaljevati Titovo pot, nadaljevati boj za stabilizacijo gospodarstva, nadaljevati dograjevanje samoupravnega socializma.

Srečni smo, da živimo v TITTOVI JUGOSLAVIJI!

ANICA RADOVIČ

Prihod štafetne palice v Novo mesto

24. april — deževni dan v Novem mestu. Pričakovali smo prihod štafetne palice. Štafeta mladosti, znak bratstva in enotnosti, tovarštva in prijateljstva.

Oder za počastitev prihoda štafetne palice je bil pripravljen

pred športno dvorano Marof. Prvič odkar jo nosimo, jo bomo sprejeli brez nam vsem dragega tovariša Tita.

Vse se mi zdi tako praznično, vendar vse tako žalost-

Mladinci Novoteksa prinašajo svojo štafeto.

no. Bolj se je bližal prihod štafetne palice, tembolj je začelo deževati. Kot da je hotel dež pokazati misli, ki so se porajale v slehernem od nas.

Letos je štafeta mladosti prišla iz Mirne peči.

Tudi mi, mladinci Novoteksa, smo se udeležili te prireditve.

Svoje mladince smo imeli za spremstvo zvezne štafete, nosili pa smo tudi lokalno štafeto DO Novoteksa. Nosilec te štafete je bil mladinec iz OO TKANINA — ŽELJKO MITRIČ, spremljevalki pa Darja Cesar iz OOSS in Jožica Saje iz OO Konfekcija I. Lokalna štafeta je delo našega delavca — mladince iz OO Tkanina Franca Brezovarja.

Nositi štafetno palico je za slehernega državljana Jugoslavi-

je velik ponos. Tega se zavedamo tudi mi, mladi iz Novoteksa, zato bomo imeli vsako leto svojo štafetno palico.

ZDENKA ŽIDANIK

V najhujših trenutkih ni nihče omahoval

„Ko je bilo treba reševati ranjence, tudi v najbolj kritičnih trenutkih ni nihče omahoval, noben borec, noben starešina. Vsakdo, ki je bil ranjen v tej strašni bitki ali sploh v našem osvobodilnem boju, je vedel, da ga soborci ne bodo zapustili. Zgodilo se je, da sta pri reševanju enega ranjenca izgubila življenje dva, trije borci. Poleg vsega tega so bili borci, ki so častno opravljali veliko nalogo, tudi sami izčrpani od lakote in utrujenosti, mnogi tudi bolni od tifusa. Zato smo poudarili, da je mogoče brez pretiravanja reči, da je to bila najbolj humana bitka v (vojaški zgodovini...)“

JOSIP BROZ — TITO, iz govora ob 35. obletnici bitke na Neretvi

Prispevajmo vedno tudi kaj pozitivnega!

„Ljudje naj le kritizirajo tisto, kar ni dobro, v svojih organizacijah in zunaj njih, vendar pa morajo prispevati tudi kaj pozitivnega. Pri nas se zelo pogosto dogaja, da kritizirajo tisti, ki ne prevzemajo nikakršne odgovornosti. Naj tisti, ki kritizirajo, povedo, kako bi delali na posameznih mestih, pa bomo potem drugače spremljali njihovo kritiko!“

JOSIP BROZ TITO — v Šabcu 23. oktobra 1969

Hodimo čvrsto po tvoji poti! S to zaobljubo so prinesli mladinci novomeških delovnih organizacij svojo štafeto (foto Pavlin).

Obiskali smo hišo cvetja na Dedinju

Bil je četrtek, tak kot mnogi drugi, toda nekaj je le bilo drugače. Ta četrtek, 16. aprila, smo se delavci TOZD Konfekcija I odpravili na pot proti Beogradu. Na to pot smo vsi odpovali z eno samo željo, da obiščemo zadnje počivališče našega dragega predsednika Tita. Večer je bil turoben, veter je zavijal in zdelo se nam je, da hoče tudi on iti z nami na to dolgo pričakovano pot.

Na avtobusni postaji v Novem mestu, od koder je bil odhod, se je zbralo sto delavcev Konfekcija I, z nami pa je odpovalo tudi nekaj „tkanincev“ in upokoencev. Dva avtobusa podjetja Gorjanci, sta odpeljala proti našemu cilju. Strah pred dolgo vožnjo nam je odganjala misel na sina naše revolucije, kateri ni poznal ne dneva in ne noči, če je bilo pred njim vprašanje usode njegovih narodov. Da je pot hitreje minevala, smo si v avtobusu tudi kakšno zapeli. Prve pesmi smo zapeli prav po amatersko, pesmi, ki so posvečene našemu voditelju. Iz grl starih in mladih, kakor večkrat pravimo, je bilo prav lepo slišati: „Druže Tito mi ti se kunemo...“ pa pesem, katero zna že skoraj dojenček, ki je komaj začel izgovarjati prve besede, pa tja do devedesetletnikov, pesem, ki smo se je naučili pa nikoli pozabili, pesem, ki je posvečena naši lepi domovini „Jugoslavija“.

Noč se je začela spreminjati v dan, še nekaj kilometrov nas je ločilo od Beograda – Dedinja. Ob 6. uri zjutraj smo že bili na težko pričakovanem cilju, na začetku poti, ki vodi v HIŠO CVETJA. Dve uri čakanja sta večkrat prav naporni, toda to jutro sta ti dve uri čakanja na Dedinju minili kot bi trenil. Kajti vedeli smo, da nas pod marmornato grobnico čaka oče vseh Jugoslovanov.

Počasi, v strjeni koloni, dva po dva smo se pomikali navzgor po hribu. Čimbolj smo se pomikali proti grobnici, bolj smo bili potrjeni ob misli, da Tita ni več med nami. Z bolečino v srcih, s solzo v očeh ter z nemo tišino smo se poklonili velikanu – revolucionarju.

Ko smo zapuščali HIŠO CVETJA, ni bilo človeka v dolgi strjeni koloni, ki ne bi bil z mislijo pri Titu. Vse v nas ga je objokovalo, še narava in ptice, se nam je zdelo, da jokajo, vendar v naših srcih je nekaj govorilo: „Tito ni umrl, Tito je med nami!“

Strjena kolona je nadaljevala pot v muzej „25. maj“, ki stoji v neposredni bližini njegovega zadnjega doma. Tudi tu se je

kolona nemo pomikala in ogledovala darila in poklone, ki jih je tovariš Tito dobival od tujih državljanov in domačih organizacij. Največ pozornosti pa smo posvetili sobi, v kateri je skoraj sleherni njen del pokrit s štafetnimi palicami. Najdlje smo se zadržali ob zadnji štafetni palici, ki je končala svojo pot po domovini tisti trenutek, ko je prenehalo biti njegovo plemenito srce. Ta ga je pospremila do konca njegovega življenja. Iz rok v roke jo je prejemale tisoč in tisoč pionirjev in mladincev Jugoslavije – svojo pot je končala med mladimi v BiH.

Tudi mi smo morali zapustiti Dedinje, kajti pot nas je vodila še naprej.

Ko smo se z avtobusi od-

peljali dalje, smo se še vedno ozirali proti hribčku, da še enkrat pozdravimo našega Tita.

Po ogledu Beograda, Avale in Kalamegdana, nas je pot peljala nazaj proti domu. Večer smo preživeli v Sremski Mitrovici, kjer smo večerjali in se malo odpočili, da smo lažje nadaljevali pot.

Ko smo se peljali proti domu, je bilo na avtobusu tako, kot bi vsi pomrli. Nekateri so zaspali od utrujenosti, drugi so dremaje obujali spomine. Še vedno smo bili z mislijo v HIŠI CVETJA, pri našem Titu, kateri bo vedno živel v vseh naših srcih, v srcih vseh Jugoslovanov, kajti mi smo Titova Jugoslavija, Jugoslavija s Titom.

MIRA KUMP

Dedinje - Avala - Jasenovac

Aprila smo se delavci TO Trgovina odločili, da tudi mi obiščemo zadnji dom predsednika Tita. Na pot smo odšli z manjšim avtobusom v soboto v zgodnjih jutranjih urah. Na razne načine smo si krajšali sicer dolgo pot proti Beogradu. Okoli enajste ure smo prispeli na Uzičko, kjer je bila že nepregledna kolona avtobusov. Postavili smo se na rep čakajočih, ki so se korak za korakom pomikali naprej. Po govoricah smo sklepali, da smo v tej reki čakajočih zbrani z vseh strani naše domovine, vsi z eno samo željo: pokloniti se spominu najdražjega sina naših narodov.

Vstopili smo v vrt zelenja, ki ga je pomlad odela v praznično obleko. Pod drevesi, ki so v polnem cvetju, se sprehajajo živali in kot da bi iskale svojega gospodarja, žalostno povešajo glavo. Tišino premoti le pesem ptic, ki so skrite v krošnjah

dreves. Kolona se počasi pomika naprej v prostor kjer počiva oče naše domovine. Sredi cvetja leži bel kamen, pod njim plemenito srce našega predsednika. Solze, ki tečejo po licih, so izraz globoke žalosti in spoštovanja do velikana naše revolucije. Ponosni smo, da smo živeli v njegovem času, ponosni, da smo otroci Titove Jugoslavije. Odhajamo od njega z obljubo, da bomo čvrsto hodili po njegovi poti.

Še vedno pod vtisom pravkar končanega obiska smo se odpravili na Avalo, kjer je spomenik neznanemu junaku. Šest kipov – žena – ponazarja matere, ki so darovale svoje sinove za lepšo bodočnost naše domovine.

Prenočili smo v prijetnem hotelu izven Beograda. Naslednji dan smo se v lepem sončnem vremenu odpravili proti Jasenovcu. Mogočen spomenik v obliki tulipana se kot opomin vsem živečim rodovom vzpenja sredi planote, kot bi hotel povedati, da življenje ni izgubilo svoj smisel, da iz korenine vedno požene nov cvet.

Na tem mestu je izgubilo življenje 700 tisoč ljudi, ki so bili zaprti v tem koncentracijskem taborišču, drugem največjem v Evropi.

Na 12 ha so bile nameščene delavnice, največja med njimi je bila opekarna. Do tu je bila speljana železnica, po kateri so vsak dan dovažali nove taboriščnike. Obdani so bili z zidom in vodo, pogled je segel le v nebo.

To ponazarja tudi spomenik pod katerim teče voda. Pot do njega je tlakovana z lesenimi pragji, na katerih je bila nekdanja železnica. Taboriščnike so mučili na najbolj grozovit način.

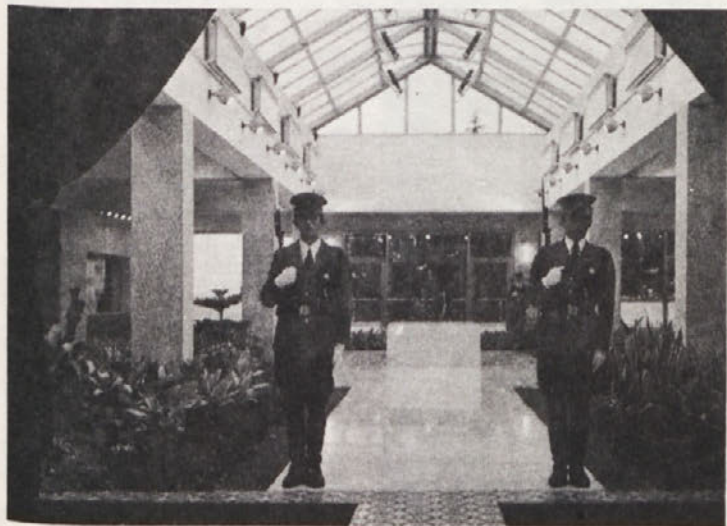
Prizanašali niso niti otrokom, katere so iztrgali iz materinih naročij. Otroci, ki je zaupal vsakemu, je celo pobožal svojega krvnika, ne vedoč, da bo že v naslednjem trenutku njegova žrtev. Obmetavali so se z njihovimi drobnimi telesci, jih prestrezali na bajonete in sklepali stavo, kdo bo prvi zadel. Dejanja nevredna človeka, dejanja katerih bi se sramovale najbolj krvoločne živali.

V zloglasnem bloku C so imeli zaprte ljudi, ki so jih mučili z žejo in lakoto. Podivjani od strašnega trpljenja so začeli jesti svoje mrtve tovariše.

Trupla so sežigali in zakopavali v masovne grobove. Bilo jih je na tisoče in tisoče. Kar ni požirala zemlja je odnašala Sava, ki teče tik te planote. Besede Đorda Radišiča segajo v srce:

„Putniče, koji dolaziš s bilo koje strane svijeta, zastani na ovom raskršću jesenovačkom. Ne samo da bi se poklinio travama što niču iz davnih kostiju sedam stotina hiljada ljudi, žena i djece. Več i da saslušas šumorenje vlati što niču iz mrtvih srca. Pa nastavi svoj put i neka ti bude sretan, na bilo koju stranu svijeta i bilo kakvim ljudskim poslom da pu-

Nadaljevanje na 14. str.

Nadaljevanje s 13. str.

tuješ. Jer gdje god budeš bio čut češ da i tvoje srce šumi istu priču kao i ove trave. Jasenovac u tebi govorit će da svi mi živi moramo braniti moramo čuvati mirno nebo nad svojim glavama i nad glavama svoje djece. I da ne smijemo nikad, nikada više dozvoliti da bilo tko i bilo gdje potegne zardali nož mršnje i zločina. Da bismo ljudima mogli da se zovemo. I da se zvijezde budućnosti ne postide čovjekova imena.“

Film, ki so ga med pokolom snemali Nemci sami, je edinstven dokument o mučenju in trpljenju v tem taborišču. Predvajajo ga obiskovalcem, vendar

DOPIŠUJTE
V GLASILU
NOVOTEKS

marsikdo zapusti dvorano pred koncem filma, kajti „za ta ogled moraš imeti dobre živce,“ je izjavil eden od obiskovalcev. Koliko krute resnice je v stihu Ivana Gorana Kovačiča:

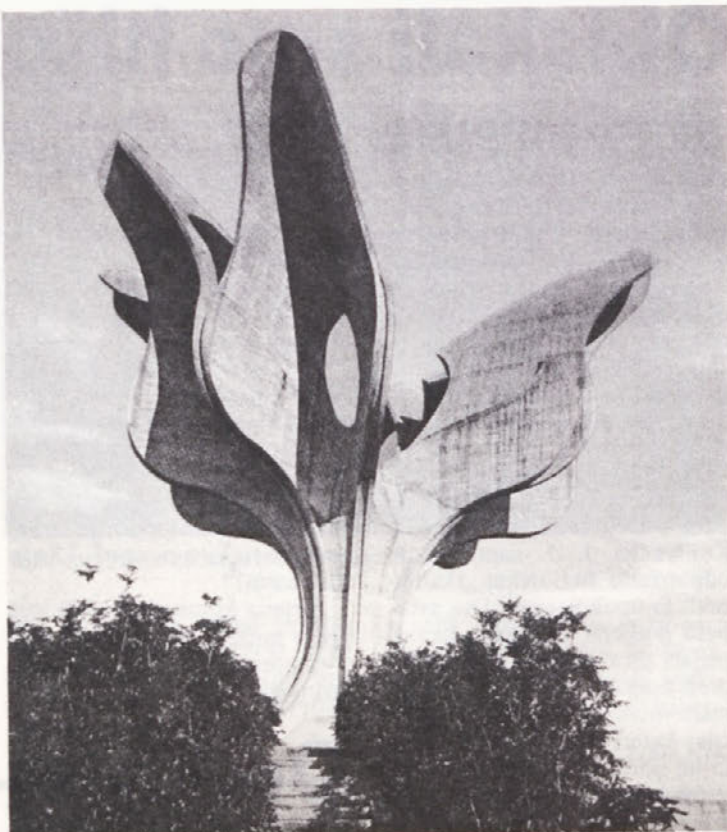
GDJE JE MALA SREČA,
BLJESAK STAKLA,
LASTAVIČJE GNIJEZDO, IZ
VRTIČA DAH;
GDJE JE KUCAJ ZIPKE, ŠTO
SE MAKLA,
I NA TRAKU SUNCA ZLATNI
KUČNI PRAH?

Stih je vklesan v spomenik žrtvam v Jasenovcu.

Obisk smo zaključili z ogledom muzeja in vpisom v knjigo obiskovalcev. Odpeljali smo se proti domu, polni lepih in nezapornih vtisov.

Ponovno smo spoznali del naše domovine. Lepe in čvrste, posejane s pomniki zgodovine. Čuvajmo jo, da bodo naši zamci imeli lepši jutri kot so ga imeli rodovi pred nami.

LADA KOSTREVC

Jasenovac – spomenik žrtvam fašističnega nasilja.

Beograd - mesto zmagovalcev

Beograd se je v zelo kratkem obdobju glede števila prebivalcev povečal, saj jih šteje 1.200.000.

Je glavno mesto SFRJ in SR Srbije, je center političnega, gospodarnega, kulturnega in športnega dogajanja. Njegova zemljepisna lega je ob ustju Save in Donave. V času starih Rimljanov se je današnji Beograd imenoval Singidunum. Pozneje so ga preimenovali v Beli grad – današnji Beograd. Ker je mesto na takšni odprti strateški in geografski točki, da so razne vojske lahko prišle do njega po rekah in kopnem, je bil večkrat napaden in do tal porušen. Veliko raznih vojsk in napadalcev je slavilo svoje zmagovalce nad Beogradom, toda Beograd ni klonil pred napadalci – pregnal jih je s svojega ozemlja ter se razvijal naprej, da je postal vedno večji, močnejši in lepši.

Beograd je doživel veliko prelomnico tudi 27. marca 1941, ko se je ljudstvo odločno uprlo paktu s Hitlerjevo Nemčijo in vrglo izdajalsko vladu, ki je šla v emigracijo. Ljudje so šli na ceste in ulice s transparenti in vzklikali: „Bolje rat, nego pakt – bolje grob nego rob!“ Ta upor svobodoljubnih ljudskih množic pa je bil neposredni vzrok, da je fašistična Nemčija 6. aprila brez vojne napovedi bombardirala Beograd.

Po ogledu grobnice tovariša Tita na Dedinju in ogleda muze-

ja 25. maj, smo se odpeljali v center Beograda na kosilo. S turističnim vodičem smo si v

krožni vožnji ogledali zgodovinske znamenitosti. Izpred cerkve svetega Marka, kjer je grobnica

velikega srbskega carja Dušana, smo nadaljevali pot po bulvarju Revolucije proti Kongresnemu trgu. Na desni strani je stavba zvezne skupščine Jugoslavije, na levi strani je Karađorđev park s sprehajališčem, poleg pa je palača nekdanjih Obrenovičev – sedanji Izvršni svet republike Srbije. Povsod so lepi parki, zelenice in cvetje. Pot nas je vodila po Kongresnem trgu mimo pomembne stavbe sindikata Jugoslavije. Peljali smo se naprej proti Terazijam. Na desni strani smo videli muzej Vuka Štefanoviča Karadžića – ustanovitelja srbske književnosti. Na trgu Republike je tudi stavba narodnega gledališča in muzej. Predno smo prišli do trga Slavija, smo videli veliko vojaških ustanov. Ta trg ima krožni promet, da so možni odcepi v razne smeri. Desna ulica pelje do znane beograjske bolnišnice, pa tudi do vojaške, v bližini katere je medicinska in veterinarska univerza.

Naš namen je bil, da vidimo Avalo. Pot nas je vodila preko beograjskega prometnega vozla, ki povezuje južni del z vzhodnim delom Beograda.

Preko nadvoza smo vožnjo nadaljevali po bulvarju JLA v smeri Jajnice. Usmerili smo se proti Dedinju. Videli smo veliko zanimivosti, med drugim tudi stadiona Crvene zvezde in JNA.

Prišli smo do Banjice. Tu je bilo med vojno veliko nemško koncentracijsko taborišče, v katerem je bilo zaprtih dosti

Nadaljevanje na 15. str.

Nadaljevanje s 14. str.

Srbov — Beograjčanov. Mnogi zaporniki so bili ustreljeni na strelišču v Jajnici, kjer stoji spomenik žrtvam fašizma.

Že od daleč smo opazili televizijski pretvornik na Avali. Po strani in vijugasti cesti smo se pripeljali do spomenika sovjetskih veteranov, ki so bili žrtve avionske nesreče leta 1966. Bili so gostje mesta Beograda ob obletnici osvoboditve. Med njimi so bili tudi oficirji, ki so pomagali rdeči armadi osvoboditi Beograd. Njihova pot se je končala ob vznožju Avale v tihi dolini. Na tem mestu stoji spomenik — zlomljeno avionsko krilo, kot spomin tragično preminule sovjetske veterane pod Avalo.

Na vrhu Avale stoji veličasten spomenik neznanemu junaku iz prve svetovne vojne. Spomenik predstavlja veliko skulpturo šestih žensk (vseh narodnosti Jugoslavije), ki držijo breme takratnega časa. Grajen je iz črnega marmorja in ima vhod z obeh strani. Spomenik je delo kiparja Ivana Meštroviča. Ne daleč od tam stoji še železobetonski televizijski stolp in TV pretvornik za Beograd.

Po vrnitvi z Avale smo se ustavili in si ogledali še Kalemegdan, ki je najstarejši del mesta Beograda. Še vedno ima obzidje, ki ga je varovalo pred napadom sovražnika, pridružene mostove, ogromna vrata pri vходу in čudoviti park s sprehajališčem za stare in mlade obiskovalce. Že od daleč se vidi spomenik „Zmagovalec“, spo-

Martin Rudež leta 1960 — v času priprav za Prvomajsko parado.

menik je simbol mesta Beograda.

V tem lepem zelenem okolju je v restavrirani stavbi vojni muzej, grobnica herojev, rimski vodnjak, ki je globok 80 m in muzej gozdarstva in lova. Severni del Kalemegdana obkroža živalski vrt, na sredini parka pa je tudi grob Ali paše.

Še in še bi si radi ogledovali razne znamenitosti, res herojskega mesta, saj je to kar sem opisal, le malenkost od tistega kar bi se dalo v resnici še ogledati. Ker je odmirjeni čas za ogled potekel, smo se morali vrniti.

Beograd pa je pred 20 leti odigral veliko vlogo v takratni beograjski konferenci, saj se je zbralo kar petindvajset nevrščenih dežel. Beograd je pono-

sen na ta zgodovinski dogodek. Da pa sem se odločil za opis Beograda, mi narekuje še posebna ljubezen do mesta, v katerem sem pred 20 leti preživel dobro leto dni kot vojak. Najbolj se spominjam leta 1960, ko sem bil z ostalimi vojaki dodeljen ešalonu sanitetske službe JNA. Veliko smo vadili in se znojili, vendar smo vedeli, da bomo defilirali pred tovarišem Titom. Nastopil je tudi trenutek, ko je šel naš ešalon mimo tribune, na kateri je bil tovariš Tito s svojimi sodelavci, ki so vedro in veselo odzdravljali našim pozdravom. Rad bi ga še enkrat pogledal, toda pozdrav in pogled je bil samo enkrat — povorka je šla naprej in Tito je ostal v naših srcih za vedno. Še istega meseca, 25. maja za dan mladosti, smo se zopet srečali z njim ob sprejemu Tito-

ve štafete. Videli smo ga od daleč v trenutku, ko je prejel štafeto od mladincev iz Makedonije. Trenutki, ki sem jih doživel s Titom v JNA so živi, kakor živi v meni tudi nepozaben dogodek, ko sem obiskal grobnico pokojnega tovariša Tita.

MARTIN RADEŽ

Teden dni v toplicah

Od 16–25. aprila nam je sindikat omogočil enotedenski oddih v Šmarjeških Toplicah.

Že takoj ob prihodu nas je očaralo lepo urejeno zdraviliško okolje z brezštevničnimi stezicami med negovanim okrasnim grmičevjem, še prijetneje so nas presenetili bungalovi v borovem gozdičku, kjer smo se namestili.

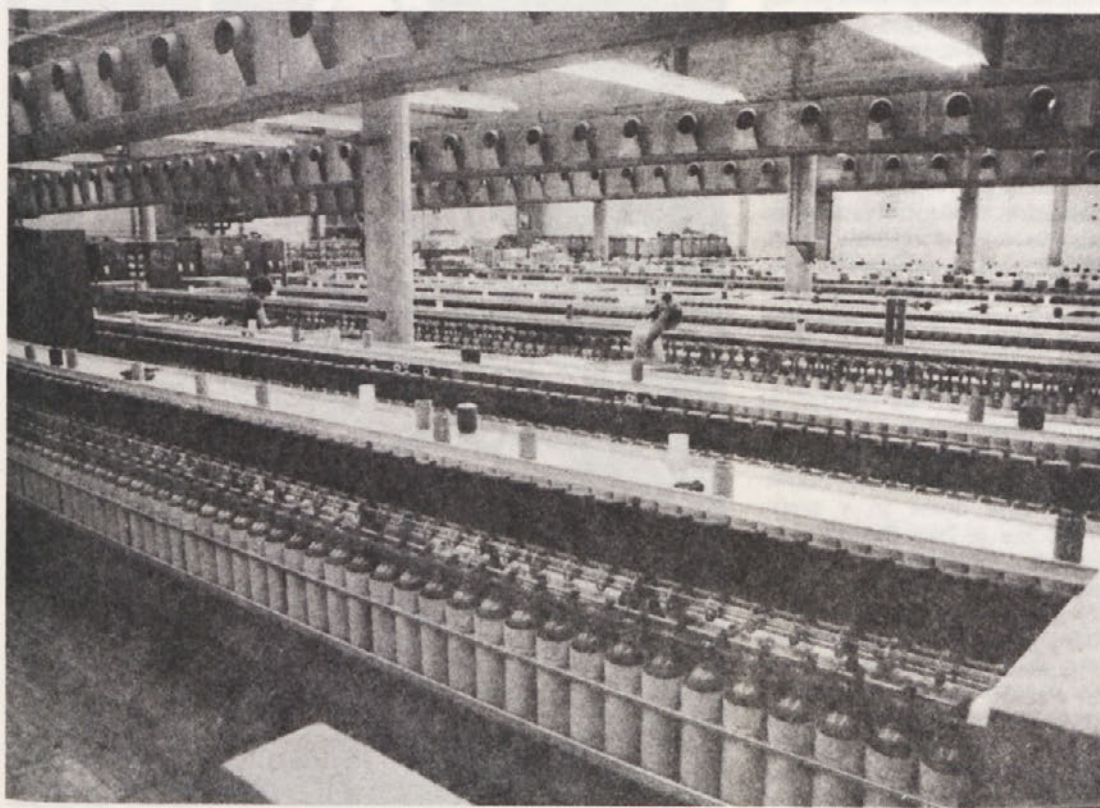
Vonj po smoli je sladko legel na zaprašena pljuča in kar pozabil si, da si se še včeraj jezil, ker spet ni delala bencinska črpalka, ali pa ker je menda že stotič v tem letu zmanjkalo margarine.

V bungalovih smo se namestili po 3 v vsako enoto, sicer pa smo skoraj ves čas tičali skupaj, saj nas vse družijo dolgoletno delo v tem kolektivu. Dolgčas nam ni bilo nikoli. Zjutraj smo poležavali tja do pol devetih, če pa je zunaj le preveč vablivo sijalo sonce, smo se odpravili na dolg jutranji sprehod. Po obilnem zajtru smo se navadno spravili k dopoldanskemu kopanju, ki smo ga po kosilu nadaljevali. Kljub soncu temperature niso bile tako pretirano visoke, da smo večinoma čofotali v zaprtem bazenu in le zadnji dan smo si lahko privoščili drsanje po dnu lesenega bazena na prostem. Večere smo si krajšali s kramljanjem ob kozarčku ali dveh, posedanjem pred hotelsko TV, ali pa smo se prepustili otožnim melodijam z radijskih valov.

Teden je bil hitro naokoli in vrnili smo se domov spočiti, pripravljene na nove delovne skrbi, ki smo jih v spokojnem okolju malone pozabili.

Na koncu naj se v imenu vseh nas, ki smo dopustovali v Šmarjeških Toplicah, zahvalim sindikatu, ki je omogočil, da smo preživeli tako lepe dni in izrečem pohvalo prijaznemu osebju, ki je tudi prispevalo svoj delež k dobremu počutju.

STANE HUDOKLIN

Sukanje na sodobnih sukalnih strojih (foto Pavlin).

MED PROLETARCI

Leta 1936 je pričela obratovati v Novem mestu prva predilnica. Odločil sem se, da se zaposlim v tej predilnici kot delavec, ker med zidarji nisem videl nikakršne perspektive – saj smo imeli delo le v letnih mesecih, zimske pa smo morali pretolči, kakor je kdo vedel in znal. Tako sem se 1. novembra 1936 zaposlil v predilnici. Sprva sem še razmišljal, da bi v letnih mesecih nadaljeval uk za zidarski poklic – vendar sem to misel takoj po razgovoru z Ivanom opustil. Ko sem namreč Ivanu pripovedoval, kako mi je sedaj lepo, ko delam le osem ur in to na toplem, mi je dejal, da tudi on ne bo več dolgo zdržal tam in da si bo poiskal novo zaposlitev. Kmalu se je to tudi res zgodilo. Da ne dela več, mi je povedala njegova mama – prosila me je, če bi povprašal v predilnici in pomagal, da bi se tudi njen Ivan zaposlil. Nekaj dni po tem razgovoru, me je poklical lastnik predilnice in dejal, da bomo začeli delati v dveh izmenah in da bom moral delati sam na stroju. Vprašal me je tudi, če vem za kakšnega pridnega fanta, da ga pripeljem. Že naslednji dan sem pripeljal Ivana, ki je bil Povhu, lastniku tovarne, takoj po godu in ker je bil dodeljen meni, sem ga takoj pričel poučevati. Nepopisno sva bila vesela, ker sva s tem dnem bila še bolj nerazdružljiva.

Kmalu smo v predilnici začeli delati v dveh izmenah. Ivana sem zadržal pri sebi – bil je moj pomočnik. Predilnica je bila majhna, zaposlovala je le nekaj deset ljudi. Mojstra nismo imeli, stroje smo si morali kar sami popravljati. Učil nas je nek starejši predilniški delavec, ki je prišel iz Kranja. Ko si se naučil streči stroju in odpravljati napake in okvare na selfaktorju, si dobil delovno mesto kvalificiranega delavca – samostojni predilec. Seveda je ta naziv dobilo le nekaj delavcev, toliko kolikor jih je v tovarni bilo potrebno. Predilni stroji so bili dolgi, na vsakem sta delala dva delavca – predilec in njegov pomočnik. Povh me je po nekaj mesecih poklical k sebi in me vprašal, kako se kaj Ivan obnaša pri delu. Pohvalil sem ga, rekel sem, da je zelo delaven, on pa me je zadalžil, da ga čim prej naučim vse, da bo tudi on postal samostojni predilec, ko bomo začeli delati v treh izmenah. Bil sem vesel, ker bo Ivan

napredoval, pa tudi žalosten, ker sem vedel, da se bova takrat razšla in da bo vsak delal v drugi izmeni. No, pa tudi na to sva se morala privaditi.

V letu sedemintridesetem se je nabralo kar precej mladih fantov. Spomladi sva že toliko zaslužila, da sva si lahko kupila blago za novi obleki, da bi bila za med spodobne ljudi. V tovarniški pisarni je bila zaposlena žena, katere mož je imel v mestu krojaško delavnico. To je bil napreden krojaški mojster, Franc Adam. Začela sva hoditi v mesto k njemu, sprva le ob nedeljah, spoznavala sva nove ljudi in tako smo se vse bolj navezovali drug na drugega. Povabil naju je, da se naj vpiševa v napredno Sokolsko društvo. Dejaj je, da so tudi vsi krojači, ki delajo pri njemu, Sokoli in da je dobro za zdravje, če hodiš k redni telovadbi. Odločila sva se in se vpisala v Sokolsko društvo. Telovadbo smo imeli enkrat tedensko od 20. do 22. ure v telovadnici meščanske šole.

Takrat smo delali že v dveh izmenah in to od 4. do 12. ure in od 12. do 20. ure. Dogovorila sva se, da se zvečer dobiva v tovarni in da greva skupaj k telovadbi, saj je bila telovadnica komaj sto metrov od tovarne. Sprejel naju je vaditelj Rihard Romih. Obrazložil nama je, kaj je sokolska organizacija in kakšna morava biti, če hočeva biti sokola. Všeč nama je bilo bratstvo med sokoli in disciplina. Učili smo se raznih vaj, hodili na razne nastope, se spoznavali z naprednimi vajenci – delavci in študenti. Na nastope smo se vozili z lojtrnim vozom ali pa s kolesi, saj je pri sokolu bila tudi kolesarska četa. Tako smo šli na en tak nastop s kolesi tudi v Kočevje. Nastopi so bili izključno le ob nedeljah in če si hotel sodelovati na nastopu, si moral svoj strošek pokriti sam.

Čas je tekel svojo pot, pred nami se je širilo obzorje takratnega časa doma in v svetu. Tako me je Ivan Bartolj začel počasi prehitevati v napredni miselnosti. V letu 1938 smo se že srečali s politiko, posebno v času predvolilnega boja, ko je bilo mesto preplavljeno z letaki in plakati. Tudi med naprednimi je vrelo, saj se je že takrat vedelo, kam nas pelje strankarska politika predaprilske Jugoslavije. Zastrazene plakate, ki so veličali politiko Cvetkovič–

Maček, smo organizirano trgali, kjer se je le dalo.

Tisto soboto sem delal v popoldanski izmeni in ko sem šel zvečer iz tovarne, me je čakal pred tovarno Ivan Bartolj in me povabil v mesto. Hotela sva v kino, pa ni bilo predstave, ker je oblast prepovedala predvajati film. Šla sva v gostilno, vendar zaradi volitev niso smeli točiti alkohola. Odločila sva se, da greva domov. Opazila sva, da naju spremlja neka trojka. Šla sva po današnji Cesti talcev in namenoma stopila k javni črpalki, teh je bilo takrat več po mestu, piti vodo. Hotela sva ugotoviti, zakaj naju ta trojka zasleduje. Tu so naju napadli, vendar sva bila spretnejša in močnejša, pa sva hitro opravila s to razbijaško skupino. Takrat mi je Ivan dejal: „Sedaj si videl, kaj hočejo, vendar kar so iskali, to so tudi dobili.“

Po pretepu sva se napotila v Ločno. Na prvem podu (seniku) sva hotela napisati eno zabranjenih političnih parol, in sicer Živel Maček! Ker nisva imela s čim pisati, sva s koles senenega voza na podu pobirala šmir (kolomaz) in pisala. To delo je bilo hudo počasno. Napisala sva že Živel Ma, ko naju je nekdo preganjal, da sva jo morala odkuriti. Ta nedokončana parola je ostala dolgo kot živ spomenik strankarskih razprtij in predvolilnih bojov stare Jugoslavije.

Pretep ni ostal brez posledic. Že naslednji dan sva imela opravka z žandarji, kajti tisti trije, ki so naju napadli, so naju tudi prijavili. V prijavi so navedli, da sva trgala propagandne lepake in da so oni kot čuvaji teh letakov hoteli naše početje preprečiti. No, resnici na ljubo sva res imela ta namen, vendar ne tako, da bi nas lahko videli.

Med zaslišanjem na žandarmeriji sva izpodbijala obtožbo in trdila, da sva šla iz službe domov in da nisva lepake trgala niti imela tak namen – seveda nama niso verjeli. Na zaslišanju so nama celo grozili, da naju bodo izgnali iz države, ker da sploh nimava veljavnega državljanstva, kar je na žalost bilo tudi res. Kot sem že omenil je bil Ivanov oče Rus, in da ima samo po materi jugoslovansko državljanstvo. Tudi pri meni ni bilo vse prav, moj oče je bil namreč kot vojni ujetnik v Rusiji.

Do leta 1939 so ga preganjali kot Italijanskega državljan, to pa samo zato, ker se je tik pred prvo svetovno vojno preselil iz Trške gore na Vipavsko k svojemu očetu. Tako sem tudi sam občutil režim, zaradi katerega se skoraj ne bi mogel zaposliti, saj mi niso hoteli izdati delovne knjižice in ko sem knjižico le dobil, mi niso vpisali jugoslovanskega državljanstva.

SE NADALJUJE

Božidar Jakac: Delavska mati, lesorez, 1921.

Kako sem preživel roško ofenzivo

Nagla rast partizanske vojske spomladi 1942 in njeni vojaški uspehi, osvobojejen je bil velik del Dolenjske, je pokazala potrebo, da razen organiziranja ljudske oblasti, to je odborov Osvobodilne fronte na osvobojenem ozemlju, organiziramo tudi razne delavnice, ki bi delale za potrebe naše vojske.

Zato je glavni štab Narodno osvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije dal nalog štabu Pete grupe odredov, da na osvobojenem ozemlju organizira delavnice, kjer bi popravljali in izdelovali orožje in drugo opremo za potrebe borcev. Štab V. grupe odredov je izbral področje Kočevskega Roga, ki je bilo takrat najprimernejše in za sovražnika težko dostopno. Tu je bil tudi glavni štab NOV in POS ter štab V. grupe odredov.

Na tem področju so bile zapuščene kočevske vasi: Podstenica, Pogorelec, Rampoha, Srobotnik, Komarna vas, Štale, Ribnik, Resa, Komolec, Pugled, Topla reber in druge. Njihovi nekdanji prebivalci Kočevja so se na poziv vodje nemškega rajha – Hitlerja, leta 1941 izselili na od Nemcev zasedeno slovensko ozemlje okrog Brežic ali, kot so govorili, v „Nemški rajh“. Le v dolini Divjega potoka, med Podturnom in Semičem, je ostalo nekaj Kočevarjev, ki se niso hoteli izseliti. Vsi, ki so ostali na svojih domačijah, so bili do naše borbe lojalni in partizanom tudi materialno pomagali. Med njimi ni bilo izdajalcev. Nekateri so se kasneje vključili v naše borbeno enoto ali pa kot strokovnjaki delali v partizanskih delavnicah.

Najprej smo v vasi Podstenica, na Pogačnikovi žagi, organizirali orožarsko delavnico, kjer smo popravljali pokvarjeno orožje. Podstenice so bile takrat precej velika vas, približno na pol poti med vasjo Podturn ob vznožju kočevskega pogorja in žago Rog, kjer se cesta prevesi proti Kočevju. Njeni prebivalci so se pred vojno bavili z gozdni deli, zaposleni pa so bili tudi na parni žagi, ki je bila last ljubljanskega lesnega trgovca, Jakoba Pogačnika.

Ob našem prihodu je bila vas prazna, saj so se vsi njeni prebivalci izselili. V njej je ostalo le par slovenskih logarjev z družinami. Logarji so bili zaposleni pri gozdni upravi Rog in grofu Auerspergu iz Soteske, ki sta bila glavna lastnika roških gozdov. Po odhodu Kočevarjev je vse njihovo premoženje prevzela italijanska delniška družba

„Emona“, ki je imela svoj sedež v Ljubljani. Nameravali so na veliko izsekavati roške gozdove, les pa izvažati v Italijo. Toda to namero so partizani preprečili s tem, da so prepovedali vsako sečnjo lesa. Vsi logarji so se priključili narodnoosvobodilni borbi.

Razen orožarske delavnice na Podstenicah so organizirali tudi druge delavnice, za katere so tesarji postavili v gozdu Podrta gora lesene barake, v katere so se naselili krojači, čevljarji, šivilje in mizarji. Tja smo se kmalu preselili tudi orožarji, saj je delavnica na Podstenicah postala premajhna. Grozila pa je tudi nevarnost, da vas in žago, ki je delala za partizanske potrebe, italijanski avioni bombardirajo. Tudi sovražne postojanke, zlasti iz Novega mesta, so postale vse bolj aktivne. Večkrat so poskušali z izpadi proti Rogu, vendar brez uspeha.

Partizani – delavci v partizanskih delavnicah, so spadali v delavniško četo, ki je v začetku avgusta 1942 štela 106 borcev in bork. Četa je spadala direktno pod štab V. grupe odredov. V delavnice so bili iz borbenih enot poslani strokovnjaki – obrtniki. Iz topliške doline je prišlo veliko prostovoljcev, predvsem čevljarjev, krojačev, šivilj in tesarjev. S seboj so prinesli potrebno orodje, šivalne stroje, pa tudi material, ki so ga potrebovali pri delu.

Komandir čete je bil Alojz Grčar, s partizanskim imenom Mitja Štajerc, komisar pa kasnejši narodni heroj, Jože Slak – Silvo. Vodja orožarske delavnice, ki se je iz gozda Podrta gora kmalu preselila v gozd pri Cinkarskem križu, je bil Srečko Prezelj – Srečo. V njej je delalo 15 kovinarjev. V orožarski delavnici smo popravljali vse vrste orožja, s katerim je razpolagala partizanska vojska. Izdelovali smo ročne bombe, kovali različne ključke za razdiranje železniških prog, španske žeblice za trganje avtomobilskih gum italijanskih kamionov, okovja za tovorna sedla in druge potrebne izdelke. Iz neeksplozivnih letalskih bomb in topovskih granat smo izdelovali mine za miniranje prometnih objektov. Delavnica je bila opremljena z dvema stružnicama za železo, vrtnim in brusilnim strojem, avtogonim varilnim aparatom in potrebnim ročnim orodjem. Za pogon strojev smo sestavili električno centralo, ki jo je poganjal motor na lesno oglje, ki ga je bilo v roških gozdovih v izobilju. Pri-

Ive Šubic: Kurir (linorez), 1975.

pravljali smo že tudi načrte za izdelovanje minometov in min.

Vodja čevljarjske delavnice je bil Anton Henigman – Timče. V njej je delalo 17 tovarišev, ki so izdelali po 30 parov čevljev iz usnja dnevno. Usnje so prinesli domačini s seboj ali pa so ga poslali sodelavci OF. Velike količine usnja je naša vojska zaplenila v usnjarni v Mokronogu.

Krojaško delavnico je vodil Ivan Puc – Dore. V njej je 18 tovarišev in tovarišic izdelovalo partizanske uniforme in kape – triglavke. Tkanine so pošiljali v partizane novomeški trgovci. Precej blaga in usnja pa je naša vojska zaplenila okupatorju in njihovim sodelavcem. Blago je bilo sicer raznoliko – civilno, toda kroj uniform in kap je bil enoten. V šiviljski delavnici, ki jo je vodila Marija Mihaljevič, je delalo 15 šivilj. Izdelovale so perilo za borce in obveze za bolnico, ki je bila na Daleč hribu nad Podstenicami. V mizarjski delavnici je 6 mizarjev izdelovalo opremo za delavnice, bolnico, tiskarsko tehniko, skladišča in drugo. Potrebne deske so žagali na Pogačnikovi žagi. Materiala ni primanjkovalo, saj je bilo na področju Roga porušeno ogromno hlodovine, ki so jo nameravali odpeljati v Italijo.

Tesarji – bilo jih je 7, so gradili barake za delavnice, bolnice, glavni štab, štab V. grupe odredov, tiskarsko tehniko ter gradili podzemna skladišča in bunkerje. Za zavarovanje delavnic je skrbelo 15 borcev. Razen tega je v delavniško četo spadalo še 15 tovarišev in tovarišic, ki so skrbeli za prehrano, električno in telefonsko napeljavo in druga dela.

Za širše zavarovanje štabov, delavnic, bolnice in ostalih partizanskih ustanov pred napadi sovražnika, je skrbelo IV. četa, ki je kontrolirala topliško dolino. Zavarovana pa je bila tudi kočevska in belokranjska smer.

Kljub večkratnim prodorom Italijanov pri Rogu, je delo v delavnicah lepo napredovalo. Italijani se niso upali prodirati v gozdove, ampak so se pri prodorih držali le cest. Najdlje so prodrli 17. julija, do vasi Komolec. Toda tu so jih napadli borci enot Dolenjskega odreda in Dakijevega bataljona. Italijani so se z velikimi izgubami panično umaknili na izhodiščne položaje, na bojišču pa pustili veliko materiala, ki ga niso mogli odvreči, saj so izgubili kakih 20 mul.

Tudi 22. julija so poskušali s ponovnim prodorom. Izvidnica nas je obvestila, da grede Italijani iz Podturna proti Podstenicam. Hitro smo poskrili stroje, orodje in drugo ter se umaknili proti Komarni vasi. Partizani, ki smo bili v delavnicah, namreč nismo imeli orožja, ker so tega bolj rabili v borbenih enotah. Toda naša izvidnica je v resnici opazila le italijansko pobočnico, ki je šla proti Podstenicam, nato pa se priključila glavnini, ki je šla po takozvani „Červanovi cesti“ proti Komarni vasi, nato pa se v Črmošnjicah združila s kolono, ki je v Črmošnjice prišla od Podturna po dolini Divjega potoka. Tako smo nevede hodili za italijansko kolono, ki je šla po „Červanovi cesti“. Ker smo kmalu krenili proti Komarni vasi po bližnjici skozi gozdove, smo Italijane prehiteli.

Ko smo prišli v bližino Komarne vasi, samo se spravili na češnje, ki so prav takrat zorele. Z njimi smo si potolažili lakoto, kajti ta dan nismo še nič jedli. Toda naše veselje ni dolgo trajalo. Iz Črmošnjic je prišel naš zaščitnik, ki je povedal, da so v Črmošnjice prišli Italijani. Komandir je sklical zbor, toda še predno smo prišli vsi na zbornostno mesto, so Italijani, ki smo jih nevede prehiteli, vžgali po nas. Toda kljub temu, da smo bili na prilično ravnem terenu, poraslem le z redkim drevjem in grmovjem, nismo imeli izgub. Razbežali smo se v varno zavetje gozda. Italijani niso šli za nami, ker so se bali, da smo jim postavili zasedo. Hitro so odšli mimo Komarne vasi proti Črmošnjicam. Ko so prišli do vasi Topli vrh nad Črmošnjicami, so se počutili varne. Po svoji stari navadi so pričeli s požiganjem vasi. Pri tem zločinskem početju jih je presenetila enota iz Dakijevega bataljona, ki jim je neopazno sledila. Vnel se je kratek, toda oster boj.

(SE NADALJUJE)

Oblačila v drugi polovici 19. stoletja (1850 - 1890)

Po letu 1848 se je kapitalizem razvijal z veliko naglico. Produktivnost je bila vse večja, rasla je ekonomska moč velike buržuazije, hkrati pa je rasel pomen in moč delavskega razreda. Kulturni modni izraz te dobe je še naprej določilo meščanstvo. Napredujoča mehanizacija v tekstilni industriji in razvoj konfekcije sta pripomogli, da so bila oblačila, ki so jih kupovali predvsem nižji sloji, cenejša. Konfekcijske izdelke so šivale ženske doma, za kar so dobivale sramotno nizko plačo. Šele ob koncu 19. stoletja je postalo delo v tovarni po sistematični ureditvi in delitvi dela racionalnejše kot doma.

MOŠKA MEŠČANSKA MODA

Novost v moški garderobi sta bili dve vrsti oblačil žaket – cutaway, (krojači so ga kratko imenovali „cut“ (kat) ter smoking. Svetlejšje žakete so nosili za promenado, temnejše, s črtastimi hlačami, pa za slavnostne prireditve. Smoking je postal izključno večerno oblačilo za ples in koncert. Telovnik je dobil šal-ovratnik ali pa različne fazone. Hlače so imele še vedno prišit ozek trak, ki je tekel pod stopalom, tako da je dajal hlačam lepo napeto obliko. Likalno gubo so uvedli šele v začetku 20. stoletja.

Nepogrešljiv del moške mode je postal za meščana plašč. Srjace so imele razen stoječega ovratnika in ovratnika z upognjenimi konicami tudi mehkejši, položen ovratnik. Pri srjaci so imeli dva ovratnika, ki sta bila izdelana tako, da so ju lahko pripenjali z gumbi. Namesto manšet so imele zvitke,

na prsih pa nameščen naprsnik, imenovan „plastron“. Razen metuljčka so nosili ožje in širše samoveznice, pripete na srjaco z dragoceno iglo. Moški so opustili umetno skodrane lase in se primerno ostrigli. Zelo aktualna je bila brada. Celinder je bilo še vedno glavno pokrivalo šele proti koncu 19. stoletja je prišel v modo nižji, trd klobuk z okroglim oglavjem, imenovali so ga polcilinder. Poleti so bili priljubljeni panama klobuki in slamniki z nizkim oglavjem. Čevlji so bili visoki, iz črnega usnja z všitim elastičnim trakom, ali pa so jih spenjali z vezalkami ter pritiskačem.

ŽENSKA MEŠČANSKA OBLEKA

V drugi polovici 19. stoletja so prevzele vodstvo v ženski modi modne hiše „Hante Contur“. Leta 1858 je ustanovil v Parizu prvo modno hišo Worth. V teh ateljejih so ustvarjali drage luksuzne modele, katere je kupovala bogata buržuazija.

Moda „tournure“ (turnir).

Ko je Francija doživela svoje drugo cesarstvo, je nova moda poudarila reakcionarno obliko. Za vzor so vzeli rokoko, tipično nošnjo obročkastega krila. V 50-ih letih je bil obseg kril tako širok, da je bila potrebna umetna opora. Tako je nastala 1856. leta iz jeklenih trakov sestavljena krinolina. Ime krinolina so povzeli po francoski besedi za oporo spodnjih kril. Za večer je imela obleka globok izrez, oz. dekolte, podnevi pa visoko zapet. Rokavi so bili proti spodnjemu robu tudi razširljeni. Imenovali so se „pogoda“ rokavi. Plašči, šali iz svile in

brokata so služili za vrhnja oblačila. Na prečko počesane lase so žene zapenjale na tilniku. Za pokrivala so imele avbi podobne klobuke, okrašene z različnimi pentljami in okraski. Visoki (zaprti) čevlji, ki so jih nosile podnevi in nizki čevlji za zvečer so imeli visoke peto.

V začetku 70-ih let se je uveljavila „tournure“ moda (turnir) po francoski besedi za podložko v ženskem krilu) pri tej neokretni nerodni modi je bilo krilo zadaj podloženo z žimnato blazino ali pa je bilo močno nabrano na jekleno ogrodje in se je končalo z dolgo vlečko. Život je bil izredno ozek in je imel telovniku podobno kroj.

TKANINA, BARVE IN OKRASI

Moške obleke iz volnenih tkanin so bile pretežno sive in črne barve, le telovnik, ki so ga nosili k večerni obleki, je obdržal svetlejši ton. Srjaca je bila bela in močno škrobljena. Kravate so postale pestrejšje v barvah. Modni okras je bila igla v samoveznicah, dragoceni manšetni gumbi in zlata ura s težko zlato verižico, ki je visela na telovniku od levega do desnega žepa.

Ženske obleke so bile izdelane iz čiste svile in težkih brokato. Le turnir obleke so bile iz

Nadaljevanje na 19. str.

Še danes diktirajo modo visoke pariške in italijanske hiše. Tudi oni posegajo v zgodovino oblačenja. Večkrat je ta moda samo za okras, saj je za vsakdanjo nošnjo nepraktična.

volne ali iz kombinacije materialov: volna, svila in žamet. Posebno znamenita je bila ročno tkana svila iz Lyona. Priljubljene so bile lahke tkanine til in muslin. Obleke so bile čez in čez pošite z neštetimi volančki in okrašene z različnimi trakovi in pentlami.

OBLEKE NIŽJIH SLOJEV

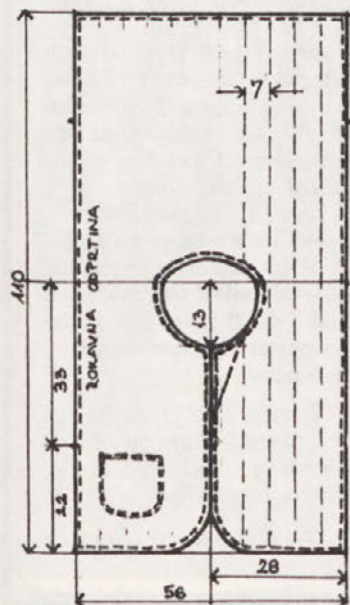
Čeprav je razvoj konfekcije pripomogel k večji enostavnosti dnevnih oblačil, še vedno ni bila odstranjena stanovska razlika. Delavec ni imel denarja, da bi si kupil dražje blago in si omislil več oblek, ki jih je narekovala moda. Se manj so si privoščile žene iz nižjih slojev, saj je bila tedanja moda materialno zelo razkošna, razen tega pa se je proti koncu 19. stoletja tako hitro menjavala, da je manj premožne žene niso mogle slediti.

Otroška moda višjih slojev je bila vedno pomanjšana oblika mode odraslih. Otroci so se igrali nesproščeno, okorno, saj jih je okorno oblačilo zelo oviralo.

Modni brezrokavnik

Naredite si brezrokavnik! Razen praktičnosti in toplotne vrednosti je to tudi moderen dodatek preko bluze, puloverja k hlačam, krilu ali obleki. Primeren je za mlade, starejše, pa tudi za nosečnice in kot nalašč za to muhavopomladansko vreme. Nosite ga lahko povsod: doma, v šoli, v službi, na polju, vrtu... pa tudi na ples, koncert in na drugih prireditvah. Kroj je za vse prilike enak, le tkanina je različna. Za vsakdanjo nošnjo uporabite bombažno tkanino, za svečanejšo priložnosti pa je zelo aktualen svileni saten. Nosite ga lahko na obeh straneh, zato ga naredite v kontrastnih barvah, ali pa z ene strani enobarvnega, z druge pa vzorčastega.

Potrebujete (izračunano na širino 70 cm), 1,20 m enobarvne tkanine 1,20 m vzorčaste, 1,20 m vmesne podloge, to je lahko sintetični votelin 0,5 cm širine, ali pa debelejša flanela v več plasteh. Potrebujete še pasulni ali poševni trak širine 28 mm cca 5 m. Po približni skici si narišite kroj na papir (mere so v cm, velikost kroja odgovarja številki 38). Kroj lahko zmanjšate ali zvečate, prav tako lahko podaljšate dolžino po svojem okusu. Tudi vratni izrez je lahko v obliki črke V.

Izrezani kroj položite na eno tkanino, kamor ga preišete s kredo ali svinčnikom. Nato združite vse tri plasti blaga in ga spnete skupaj. Še prej na eno plast narišite navpične črte v razmaku 7 cm. Ko ste speli vse tri plasti skupaj, tako da lice blaga gleda ven, vmes pa je podloga, pošite z dolgimi vbodi vse tri plasti skupaj, tako da dobi brezrokavnik napihnjeno izgled. Vse skupaj pospulirajte, oziroma obrobite s poševnim trakom, zašijte stranske šive do rokavnega izreza in brezrokavnik je narejen. Če želite, si lahko naredite iz pasulnega traku trakove za zavezovanje ali pa zankice, ki jih prišijete na eno stran, na drugo pa gumbce.

Tudi žep si lahko našijete, katerega tudi pospulirate, lahko jih našijete tudi več, vse te modne dodatke si oblikujete sami po svojem okusu, tako da bo izgled brezrokavnika zares vaš, osebni.

JANA JOVIČ

2. mesto Predilnici

V nedeljo, 12. 4. 1981, je bilo v prostorih izobraževalnega centra BETI Metlika, občinsko kviz-tekmovanje TITO - REVOLUCIJA - MIR.

Sodelovalo je 9 ekip iz osnovnih in delovnih organizacij, med njimi tudi 3-članska ekipa Novoteksa TOZD PREDILNICA, katero so sestavljali Janez Gregorič, Marica Benko in Alojzija Barič.

Tema, ki jo je moral obvladati vsak tekmovalc, je bila zelo obširna, saj je vsebovala vso zgodovino od prihoda Hitlerja na oblast, fašističnega terorja, NOB in socialistične revolucije od leta 1941 pa vse do današnjih dni. Glavno gradivo za učenje pa smo imeli v ponatisu priloge lista MLADINA.

Kviz-tekmovanje je bilo

pismeno, saj je vsak tekmovalc reševal svoj test in tako pomagal svoji ekipi k čim boljši uvrstitvi. Po pregledu testov se je pokazalo, da se je najbolj naučila in imela največ sreče ekipa osnovne organizacije Gradac. Malo manj srečno roko pri reševanju je imela ekipa delovne organizacije Novoteks TOZD PREDILNICA, ki je zasedla drugo mesto, tretje uvrščena pa je bila ekipa osnovne organizacije Rosalnice.

Prvo uvrščena ekipa iz Gradace se je udeležila še regionalnega kviz-tekmovanja, ki je bil konec meseca v Trebnjem.

Naša mladinska ekipa je tako pokazala, da razen vseh zastavljenih nalog in obvez še vedno najde čas, da vzame v roke knjigo in se nekaj nauči. Kakor vsi udeleženci, je tudi naša ekipa za trud in sodelovanje dobila priznanje predsedništva konference ZSMJ, kakor tudi pohvale naše delovne organizacije.

LOJZKA BARIČ

Zaključna akcija NNNP in alarmni znaki

Komite SLO in DS je na zadnji seji (26. 3. 1981) razpravljala in ocenila dosedanja poteka akcije „NNNP – 80/81“. Za pospešitev akcije je koordinacijski odbor OOZS Novo mesto izdelal konkretni skupni načrt za TOZD Tkanina, TOZD Konfekcija, TOZD Trgovina in DSSS.

Iz načrta so razvidne naloge, datum, časovna opredelitev, izvajalci in sodelujoči. Za izvedbo načrtovanih nalog je določena skupina 96 izvajalcev z vodstvom TOZD na čelu.

Med te naloge sodi vsebina alarmnih znakov za nevarnost v izrednih razmerah.

Ko govorimo o razmerah, mislimo na:

- a. na obdobje miru,
- b. na obdobje morebitnih zaostritev,
- c. ob naravnih ali drugih nesrečah,
- d. ob neposredni vojni nevarnosti in
- e. seveda, tudi na samo vojno.

Izkušnje so pokazale, da s premišljenim ravnanjem ob naravnih in drugih hudih nesrečah lahko v znatni meri zmanjšamo ali celo preprečimo škodo in žrtve. Zato je nujno potrebno da vemo, kako naj se ravnamo ob takih nesrečah in se izognemo paniki, ki utegne povzročiti le še več škode in nove nesreče.

Takšno stanje terja ustrezne ukrepe za varstvo prebivalstva in ljudskega premoženja. Hkrati je potrebno, da so ljudje o tem vsestransko obveščeni. Da bi delavci naše OZD vedeli, kako naj se ravna v času nesreče ali grozeče nevarnosti, objavljamo ta navodila:

– na vsako izredno stanje, ki ga bo povzročila nesreča ali grozeča nevarnost, bodo opozorile alarmne naprave z ustaljenimi znamenji.

VAŽNEJŠE TELEFONSKE ŠTEVILKE

RESEVALNA POSTAJA	94	22-124
ZAVOD ZA POZARNO VARNOST	93	22-131
UPRAVA JAVNE VARNOSTI	92	21-080
OBČINSKI STAB ZA CIVILNO ZAŠČITO		21-040

To so:

1. za neposredno nevarnost zračnega napada: zavijajoč enominutni zvok sirene;

2. ob naravni nesreči (ob poplavi, potresu, požaru): 3–krat po 20 sekund dolg enakomeren zvok sirene v presledkih po 20 sekund;

3. nevarnost napada z jedrskimi, biološkimi ali kemičnimi sredstvi: 3–krat 20 sekund zavijajoč znak sirene z vmesnim presledkom 15 sekund;

4. za prenehanje nevarnosti zračnega napada: enominutni enakomerni zvok sirene;

5. za preizkušanje siren vsako soboto ob 12. uri: enakomeren enominutni zvok siren (kakor znak za prenehanje nevarnosti).

Priporočamo, da upoštevate ta navodila, ker boste tako največ pripomogli k učinkovitosti reševalnih akcij.

V primeru potresa:

– potresi nastanejo zaradi notranjih zemeljskih sil in se razlikujejo po jakosti. Običajno spremlja potresne sunke močno bobnenje v notranjosti zemlje. Brž ko začutite prvi potresni sunek, se podvizajte med podboje vrat, k visokemu pohištvu ali v manjši prostor (stranišče, ozka predsoba). Odpeljite s seboj tudi otroke in druge člane družine. Ne kratite časa z oblačenjem ali iskanjem raznih reči. Bodite mirni in prisebni ter z besedo in zgledom vplivajte pomirjevalno tudi na okolico. Zavedajte se, da je vaša rešitev in rešitev vaše družine odvisna predvsem od vaše prisebnosti in hitrega ukrepanja.

Brž ko minejo prvi potresni sunki, po najkrajši poti zapustite vaše delovno mesto ali stanovanje in hišo, ne glede na morebitne posledice. S seboj odnesite le najnujnejše (denar, obleko, odejo, radio aparat, knjigo itd) in oddidite na zbirališče evakuacije enote, če ste član CZ.

Če grozi povodenj ob vsakem daljšem deževju, neurju ali hitrem taljenju snega skrbno spremljajte poročila.

Pravočasno umaknite na varno živila in vse predmete, ki bi jih voda lahko uničila. Umaknite se tudi sami z družino, vendar prej izklopite elektriko in zaprite vodovod. Preskrbite se z zadostnimi količinami pitne vode.

V primeru požara: požari nastanejo iz različnih vzrokov, ki so subjektivne in objektivne narave.

Vedno si moramo zapomniti, da bi že z odstranitvijo subjektiv-

nih vzrokov zmanjšali število požarov na najmanjšo mero. Zato moramo vedeti in storiti naslednje: okvar na elektro-napeljavah ne popravljajte sami, če niste zato usposobljeni. Ali je s plinom vse v redu? Ne uporabljajte vnetljivih čistil pri pranju ali v bližini grelnih naprav!

Če je nastal požar, ga skušajte pogasiti s priročnimi sredstvi in preprečite širjenje požara. Pokličite gasilce na telefon št. 93.

Če vam vzrok požara ni znan, se gašenja ne lotevajte sami, posebno ne okrog nape-ljav.

V primeru zračnega napada sledi alarmni znak. Ob alarmnem znaku za zračni napad odidite po najbližnji poti in čim hitreje v najbližje zaklonišče. Brž ko se zmračí, zastrite okna s temno prevleko, ki ne prepušča svetlobe. Če vas je zračni napad presenetil zunaj zaklonišča, se izognite odprtim mestom. Poiščite si kritje, tako da ne boste vidni iz zraka. Če se vam je vnela obleka, se povaljajte po tleh. Vode po zračnem napadu ne uporabljajte. Če je odrejena evakuacija prebivalstva se ravajte po objavljenih navodilih.

DARKO KASTELIC

Razstava o Titu

Mladinci iz Predilnice Metlika smo v počastitev ustanovitve OF, 1. maja, mednarodnega praznika dela in praznika dneva mladosti priredili razstavo, ki zajema življenjsko pot našega dragega tovariša Tita.

Predstavili smo njegovo otroštvo, mladost, njegovo pot na čelo naše partije, njegovo hrabro vodenje partizanskih množic, lik vrhovnega komandanta ter Tita kot predsednika naše domovine in velikega borca za mir v svetu in očeta neuvrščenosti.

V razstavo smo z žalostjo in bolečim spominom na 4. maj vključili tudi zadnjo bitko – bitko za življenje, kjer je bila smrt, njegov nasprotnik, prvič močnejša.

Ob tej razstavi se ponovno zavedamo njegove vloge v

borbi za boljši jutri povsod po svetu, ne samo pri nas.

Vemo, da je Tito v vseh bojih postal zmagovalnik, ker je delavsko množico neomajno zastopal, jih vodil in se bojeval za njihove interese.

Tovariš Tito je dojel krivične odnose v stari domovini, zato je vplival na milijone ljudi, ki so hoteli pokopati preteklost in se odločno usmeriti v prihodnost – v socializem. Titova zasluga je, da so ideali, želje in naloge, ki si jih je zastavila partija, odsevali potrebe in možnosti naše družbe, se nenehno potrjevali in spreminjali v resničnost.

Tovariš Tito je, čeprav ga več ni med nami, živ, živ pa bo vselej, dokler bo živela, Titova Jugoslavija.

LOJZKA BARIČ

Vsi smo se seznanili z gasilnimi aparati

Občani in delovni ljudje v organizacijah združenega dela in drugih organizacijah imajo pravico in dolžnost, da na temelju družbene samozaščite varujejo pred požarom in drugimi nesrečami družbeno premoženje in življenje. Delovne organizacije in občani morajo uresničevati ukrepe za varstvo pred požarom, ki jih določa zakon in drugi predpisi, ter sodelovati pri gašenju požara in reševanju ljudi ter premoženja z orodjem in drugimi sredstvi za gašenje.

Po zakonu o varstvu pred požarom, ki je izšel v uradnem listu leta 1976, je vsaka delovna organizacija dolžna, da vsako leto organizira predavanje in praktični prikaz gašenja z ročnimi gasilnimi aparati in drugimi gasilnimi pripomočki za vse zaposlene v organizacijah združenega dela in občanom.

○ Tako kot vsako leto, smo tudi letos v aprilu organizirali v naši delovni organizaciji seznanjanje z osnovnim rokovanjem z gasilnimi pripomočki in praktični prikaz gašenja. Direktorji TOZD in sektorjev ter obratovodje so zelo uspešno organizirali prisotnost zaposlenih po obratih in izmenah. Predavanje in prikaz gašenja se je odvijalo točno po urniku. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da so vsi zaposleni v naši delovni organizaciji, ki so bili prisotni na tem predavanju, z velikim zanimanjem sledili programu. Nekateri

zaposleni, ki so imeli za to možnost, so bili prisotni celo po dvakrat. Opazili smo, da so bili tudi direktorji TOZD in obratovodje navzoči pri vsaki skupini, kar je tudi vplivalo na disciplino in polnoštevilnost.

Predsednik industrijskega gasilskega društva, tov. Danilo Kovačič, je pri vsakem predavanju obrazložil, kako se ravnamo v slučaju požara na delovnem mestu in doma.

Namen tega predavanja in praktičnega prikazovanja gašenja z ročnimi gasilnimi aparati in drugimi gasilnimi pripomočki je, da vemo kaj storiti v slučaju požara. Najvažnejše pri tem je, da ostanemo hladnokrvni, da ne povzročamo panike, saj bi se medtem požar lahko razširil in bi ga lahko pogasili le izurjeni in poklicni gasilci. Začetni požar lahko pogasi vsakdo, seveda pa mora vedeti kako in s čim. Nepoučenost je velika nevarnost, prav tako malomarnost, saj so to, glavni vzroki velikih in katastrofalnih požarov.

Ob praktičnem prikazovanju gašenja z ročnim gasilnim aparatom na prah smo lahko videli učinkovitost tega gasilnega sredstva, ki je trenutno najboljši. Z aparatom na prah S9 lahko gasimo vse gorljive snovi. Zlasti je učinkovit za gašenje lahko vnetljivih tekočin, električnih naprav pod napetostjo in avto-

mobilskih motorjev. Ročni gasilni aparat na CO² s katerim smo tudi praktično gasili, je v rabi, vendar je manj učinkovit, ker se vsled visokega pritiska v jeklenki (200 otm.) hitro izprazni in z njim ne smemo gasiti vročega avtomobilskega

motorja ker ob aktiviranju nastane stopinj pod ničlo, kar bi lahko vroči motor razneslo.

V naši delovni organizaciji imamo razmeščene po obratih in oddelkih samo ročne gasilne aparate na prah S9 in CO², pred nekaj leti smo imeli še gasilske aparate na vodo, peno in tetraklor, vendar smo jih izločili, ker so bili bolj nevarni, posebno tetraklor je bil smrtno nevaren, saj je ustvarjal pri gašenju strupeni plin FOZGEN.

STANKO VAUPOTIČ

Naši delavci v zdraviliščih

Predsedstvo konference OOZS DO NOVOTEKS je na 9. seji, dne 21. februarja, sprejelo sklep, da se tudi letos pošljejo naši delavci na okrevanje v toplice. OOZS po TOZD so pripravili sezname delavcev, ki so najbolj potrebni okrevanja. (Za izbiro kandidatov so določeni kriteriji, med drugimi tudi: da so starejši delavci, bolni ali pa da nimajo možnosti sami privoščiti si takega počitka).

Tako so bili letos poslani na sedemdnevno okrevanje v zdravilišče ŠMARJEŠKE in DOLENJSKE TOPLICE sledeči delavci:

TOZD TKANINA: Brulc Jože, Slak Alojz, Hudoklin Stane, Bašel Justa, Brudar Justa, Kukman Minka, Juntez Jožica, Ivančič Ela, Hudoklin Ivan, Jakše Ivan, Cesar Franc, Gramc

Martina, Pungartnik Ana, Poljanec Zofka, Gorišek Lojzka.

TOZD KONFEKCIJA: Fabjan Danica, Hudoklin Rozi.

SS NOVOTEKS: Junc Rozi, Dvornik Lojzka, Udovč Mara.

TOZD TRGOVINA pa bo poslala letos na okrevanje dva svoja člana, vendar naknadno.

BRANE BEC

Na okrevanju

Bilo je lepo spomladansko jutro, ko smo sicer posamezno prispeli v Dolenjske Toplice, malo s strahom, kako se bomo imeli. Tovarišica v recepciji nam je dala napotke in nas razporedila po že rezerviranih sobah.

Vsak si je želel, da bi imel najboljšega prijatelja v sobi. Bile smo po dve v sobi, le moški so bili vsi trije v eni. Ko smo se srečevali vsi z nasmejanimi obrazi in lepimi pozdravi, vsi z eno mislijo, da smo odložili teden dni dela in skrbi doma, ter z občutkom, da nam je zelo lepo ob dobri hrani in topli vodi za kopanje, ki si jo je privoščil vsak kolikor je hotel, saj nismo imeli nobene omejitve.

Škoda je pa bilo, ker nam vreme ni bilo naklonjeno. Če bi imeli še to, bi nam bilo res prelepo, saj smo kljub slabemu vremenu izkoristili vsak sončni žarek za sprehode po lepi okolici.

Vsi udeleženci tega okrevanja se najlepše zahvaljujemo OOZS proizvodnje preje in tkanine, ki nam je omogočila teden lepih dni v Toplicah z željo, da bi se to še nadaljevalo vsako leto, da ne bi šlo v pozabo, ker mislimo, da po tolikih letih službovanja je zelo lepo, da se na starejše spomni.

Še enkrat najlepša hvala!

ANA PUNGARTNIK

Sleherni delavec mora znati in vedeti, kaj mu je storiti, če grozi nevarnost požara.

Dež, dež, dež, v srcu pa toplina pričakovanja. Že dolgo pred prihodom štafete so se zgrinjale pred tribuno pri športni dvorani množice šolarjev (foto Pavlin).

Popoldanska dejavnost

V letošnjem šolskem letu poteka v vrtcu Novoteks popoldanska dejavnost mala šola.

Otroci so iz krajevne skupnosti Bršljin in iz okolice. Malo šolo obiskujejo 3-krat tedensko. Za oddaljene je organiziran prevoz z avtobusom.

Otroci radi obiskujejo malo šolo. Program je zanimiv in pester. Vsebina programa zajema vsa vzgojna področja: telesno vzgojo, intelektualno vzgojo in estetsko vzgojo. Otrokovo dejavnost popestrimo z različnimi gibalnimi in družabnimi igrami.

Z delom poskušamo otroke čim bolj pripraviti za vstop v šolo. S programom bomo zaključili 3. junija. V imenu VVZ in naše enote se vsem, ki so omogočili to dejavnost, lepo zahvaljujem.

TILKA BOŽIČ

Tisoč deklet na 16. zlet v Banja luko

Bratstvo in enotnost narodov in narodnosti v Jugoslaviji sta med najpomembnejšimi prvinami in temeljnimi načeli socialistične samoupravne družbe in njenega napredka.

Zato ju krepimo in varujemo, saj je prav od tega lahko usodno odvisna tudi naša nacionalna svoboda in neodvisnost.

Ena izmed zunanjih manifestacij neločljivosti narodov in narodnosti Jugoslavije so tudi zletu bratstva in enotnosti mladine, delovnih ljudi, pripadnikov društev Partizan, šolskih športnih društev in družbeno-političnih organizacij z območij nekdanjih okrajev Banja Luka, Bihać, Gospić, Karlovac, Prijedor, Sisač in Novo mesto. Doslej je bilo v spomin na prvi zlet, ki je bil leta 1944 v vasi Trnovac blizu Gline, že 15 povojnih zletov, ki so prerasli v mogočno manifestacijo ljudstva in

mladine teh znanih partizanskih pokrajin iz treh jugoslovanskih republik.

Pred 36. leti, sredi najsrdečjših bojev za osvoboditev domovine, se je v vasi Trnovac, nedaleč od Gline, sešla mladina Banije, Korduna in Bosanske krajine, zleta pa so se udeležili tudi pripadniki sedme banijske in osme kordunske divizije ter drugih vojaških enot, ki so se v tistem času nahajale na tem območju.

Zlet, ki ga je začel komandant Banijskega področja Simo Todorović, je bil mogočen odgovor vsem tistim, ki so takrat hoteli sejati razdor in sovraštvo med našimi narodi. To je bil svetel predhodnik sedanjih zletov bratstva in enotnosti, ki so po osvoboditvi potekali v raznih krajih obmejnih predelov Hrvatske, Bosne in od leta 1957 tudi Slovenije.

Novomeško zletno področje je vključeno v zletne aktivnosti od petega zleta naprej. Dvakrat smo bili tudi organizatorji zleta in sicer sedmega zleta leta 1960, in dvanajstega zleta leta 1974. Letos je organizator zleta Bratstva in enotnosti zletno področje Banja Luka.

Mladinke štirih sosednjih občin (Novo mesto, Trebnje, Metlika in Črnomelj) se zavzeto pripravljajo na zlet. Ob zaključku šole bodo krajevni nastopi oziroma nastopi pri vsaki šoli, nato generalna v Novem mestu in po njej bo 1000 deklet odpotovalo v Banja Luko. Doslej je naše zletno področje dostojno zastopalo našo republiko, tako bo izredni kompoziciji in dobri pripravljenosti nastopajočih, kakor tudi po obnašanju in tovarištvu. Prepričani smo, da bo tudi vnaprej tako. Našim udeleženkam na 16. zletu v Banja Luki želimo kar največ uspehov!

BOP 81 v Novem mestu

Novo mesto bo od 26. do 30. maja organizator in gostitelj Balkanskega prvenstva v odbojki za moške. Ta prireditev je Novemu mestu zaupana kot priznanje ob praznovanju petdesetletnice odbojke in za uspehe, ki so jih v tem obdobju dosegali odbojkaši Novega mesta. Na tej največji športni manifestaciji vseh časov na Dolenjskem bodo sodelovali razen Albanije, ki ni poslala prijave, Bolgarija, Grčija, Romunija, Turčija in Jugoslavija. V istem času, kot bo v Novem mestu prvenstvo za moške, bo na Ravnah balkansko prvenstvo za ženske.

V Novem mestu se obetajo zelo hudi in izenačeni boji. Grčija je zadnji balkanski prvak, Jugoslavija pa je kot gostitelj še posebno zainteresirana za uspeh. Bolgarija in Romunija sta na olimpijskih igrah v Moskvi segli po medaljah.

Priprave na balkansko prvenstvo v odbojki tečejo v Novem mestu že vse leto. V častnem predsedstvu balkanskega prvenstva so inž. Andrej Marinc, član predsedstva CK ZKJ, general polkovnik Stane Potočar (častni predsednik moškega prvenstva v Novem mestu) in inž. Franc Razdevšek, član IS SRS. Operativni organizacijski odbor v Novem mestu vodi Janko Goleš, predsednik izvršnega sveta občinske skupščine Novo mesto.

Prireditev bo v novomeški športni dvorani, ki popolnoma ustreza predpisom za izvedbo prvenstva, pa tudi zahtevam za direkten televizijski prenos tekm. RTV Ljubljana bo s prvenstva direktno prenašala dve tekmi.

V Novem mestu, kjer ljudje dobro poznajo odbojarski šport, vlada za prvenstvo veliko zanimanje. Ne smemo pozabiti, da je pred leti Novo mesto imelo tri sezone zveznega ligaša, da je osvojilo republiško prvenstvo, novomeške mladinke pa so bile celo državne prvakinje. Tudi danes ima Novo mesto močno odbojarsko ekipo (Pionir), ki je zmagala v slovenski ligi in je na pragu uvrstitve v zvezno ligo.

Zvezni selektor Uroš Ribarič je med izbrane igralce, ki so začeli s skupnimi pripravami 27. aprila v Zagrebu, poklical tudi dosedanega mladinskega državnega reprezentanta Bojana Brulca, igralca PIONIRJA.

Za to pomembno prireditev tečejo priprave na vseh ravneh. Tudi mesto samo bo imelo do takrat lepšo podobo – saj se bodo mnoga začeta dela na mestnih vpadnicah dokončala.

Ker bodo v času balkanskega prvenstva tekmovalci obiskali posamezne delovne organizacije, pa tudi kulturnozgodovinske pomnike, se bodo vsi občani morali vključiti v to, da bomo novinarjem in tekmovalcem prikazali Novo mesto kar v najlepši podobi.

Na koncu pa še to: novomeške delovne organizacije so prevzele pokroviteljstvo nad posameznimi ekipami.

Tako bo za moštvo Bolgarije skrbel kolektiv tovarne zdravil Krka, za Romune IMV, za ekipo Turčije Novoles, za Grke Novoteks, za Jugoslovane SGP Pionir, za sedmo silo, to je novinarje, pa Labod.

Vstopnice bodo po popularnih cenah. Vsak dan bosta dve tekmi, ob 16. in 18. uri. Posebno lepa bo otvoritev, na kateri bodo z akademskim sestavom nastopale priznane novomeške gimnastičarke, članice društva Partizan.

balkansko prvenstvo v odbojki-moški. novo mesto 26-31 5 1981

Z bodrenjem, posebno naših igralcev, bodo med igro v športni dvorani v močno oporo Jugoslovanski reprezentanci. Seveda se bomo gle-

dalci obnašali nad vse športno in z aplavzom pozdravili tudi uspešno igro nasprotnikov.

DE – KA

V vsako hišo dobro in zanimivo knjižno zbirko LJUDSKA KNJIGA Prešernove družbe 6 knjig le 800 din

Tudi v letu 1981 bodo naročniki Prešernove družbe v zbirki Ljudska knjiga prejeli šest mojstrsko napisanih, zanimivih, pretresljivih, zabavnih in napetih romanov iz svetovne književnosti.

Janosch: **ČOLONEK ALI DOBRI BOG IZ GLINE.** Pri-poved, polna zabavnih dogodivščin, ki se odigravajo v ozadju „Velike nemške zgodovine“.

Philip Roth: **ZBOGOM COLUMBUS.** Prikupna ljubezenska zgodba o študentu Neilu in najstniški razvajenki iz bogate družine.

Adil Jakubov: **ULUGBEGOVI ZAKLADI.** Zgodovinski roman iz časov, ko so v deželah okrog pravljice Samarkanda divjali hudi boji med potomci slovitega Timurlenka.

Kobo Abe: **ŽENSKA S PEŠČIN.** Zbiralec žuželk Džumpel Niki izgine in oblasti ga proglasijo za mrtvega. V resnici pa mož živi v majhni obmorski vasi, ki jo nenehno ogroža povsod prodirajoči pesek. – Ta japonski roman je bil preveden v vse svetovne jezike, film, ki je bil posnet po njem, pa je prejel posebno priznanje na festivalu v Cannesu.

Leonard Kibera: **GLASO-**

VI V TEMI. Delo kenjskega avtorja sodi med najboljšo stvaritve sodobne afriške literature. – Podobe bogatašev in revežev, črncev in belcev, v novi družbi ljudje ne tkejo več prijateljskih vezi, kot v nekdanji vaški skupnosti.

Siegfried Lenz: **VZOR.** Zberejo se trije pedagogi, ki naj bi sestavili nekakšno čitanko in z njo pokazali mladini naše dobe vzor, po katerem bi se lahko zgledovala. Tedaj izvedo za mlado biologinjo, ki je odšla v Grčijo in se pridružila odporu zoper polkovniški režim...

Preko 1500 strani zanimivega branja. Najcenejša tovrstna zbirka na Slovenskem. Format 17 x 11,5 cm, tiskano na brezlesni papir, vezano v platno in opremljeno z večbarvnim ščitnim ovitkom. Dve knjigi sta izšli aprila, dve izideta junija in dve septembra.

NAROČILNICA

Naročam zbirko „Ljudska knjiga“ 1981 (6 knjig). Naročnino 800 din bom poravnal

a) v celoti, takoj po prejemu prvih knjig
b) v največ 4 zaporednih mesečnih obrokih

Ime in priimek: .....

Ulica in hišna št.: .....

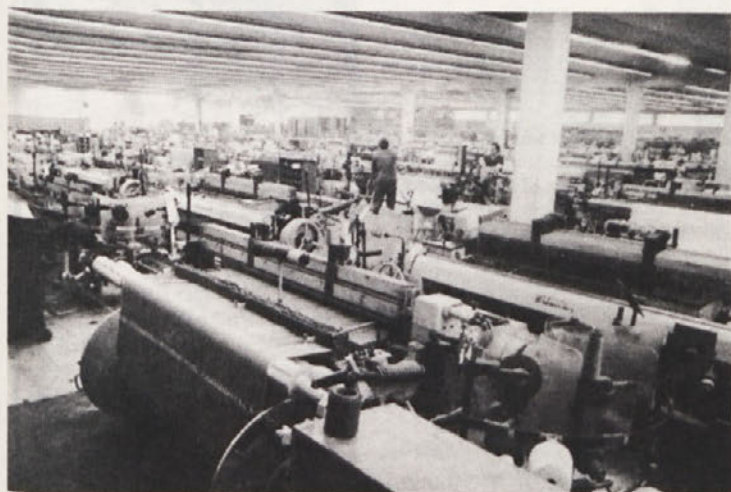
Pošta in poštna št.: .....

Datum: ..... Podpis: .....

Prešernova družba

Borsetova 27

61000 Ljubljana

Stare odpisane tkalske stroje so zamenjale hitro tekoče brezčolnice statve (foto Pavlin).

Dolenjska tekstiliada: Novoteks premočno prvi!

V odlični organizaciji KK Novoteks je bila 24. in 25. aprila 1981 na kegljišču Loka Dolenjska tekstiliada v kegljanju. Sodelovalo je 6 ekip in sicer: Lisca in Jutranka iz Sevnice, Beti iz Metlike, Tekstilana iz Kočevja in Labod in Novoteks iz Novega mesta. Tako je na tem tekmovanju, razen Kometa iz Metlike, sodelovalo 85 kegljačev in kegljačič iz vseh dolenjskih tekstilnih področij. Pri moških so suvereno v vseh discipli-

nah zmagovali člani naše ekipe, pri ženskah pa so glavno vlogo imele kegljačice Jutranka. V skupnem seštevku točk je zmagala naša ekipa. S tem se je uvrstila na finalno tekmovanje republiških tekstilcev, ki bo 30. in 31. maja v Ajdovščini, kjer bo sodelovalo 8 najboljših ekip iz regijskih tekmovanj. Podrobni rezultati pa so naslednji:

Moški – borbene igre

1. Novoteks 848 podrtih kegljev
2. Jutranka 710 podrtih kegljev
3. Tekstilana 624 podrtih kegljev
4. Lisca 616 podrtih kegljev
5. Beti 562 podrtih kegljev
6. Labod 523 podrtih kegljev

MOŠKI – ekipno, 6 x 200 lučajev

1. Novoteks 4909 podrtih kegljev
2. Jutranka 4481 podrtih kegljev
3. Tekstilana 4457 podrtih kegljev
4. Lisca 4259 podrtih kegljev
5. Beti 4188 podrtih kegljev
6. Labod 4092 podrtih kegljev

Moški – pari, 2 x 200 lučajev

1. Zupančič – Pirc, Novoteks 1722 podrtih kegljev
2. Bec – Kostrevec, Novoteks 1596 podrtih kegljev
3. Geršič – Bojanc, Novoteks 1591 podrtih kegljev
4. Levstik – Mohar, Tekstilana 1549 podrtih kegljev

Moški – posamezno, 1 x 200 lučajev

1. Zupančič Marko, Novoteks 882 podrtih kegljev
2. Pirc Marjan, Novoteks 840 podrtih kegljev
3. Geršič Martin, Novoteks 820 podrtih kegljev
4. Bec Branko, Novoteks 808 podrtih kegljev

Ženske – ekipno, 4 x 100 lučajev

1. Jutranka 1468 podrtih kegljev
2. Novoteks 1421 podrtih kegljev
3. Tekstilana 1245 podrtih kegljev

4. Beti 1001 podrtih kegljev
5. Labod 809 podrtih kegljev
6. Lisca 525 podrtih kegljev

Ženske – pari, 2 x 100 lučajev

1. Žvegljč – Tušek, Jutranka 763 podrtih kegljev
2. Zupančič – Makše, Novoteks 726 podrtih kegljev
3. Šiško – Marin, Jutranka 705 podrtih kegljev
4. Konda – Staniša, Novoteks 695 podrtih kegljev

Ženske posamezno 1 x 100 lučajev

1. Žvegljč Zvonka, Jutranka 385 podrtih kegljev
2. Tušek Sonja, Jutranka 378 podrtih kegljev
3. Makše Martina, Novoteks 372 podrtih kegljev
4. Konda Mariča, Novoteks 359 podrtih kegljev

SLAVKO DRAVINEC

Občinska liga: novi uspehi kegljačev Novoteksa

V nadaljevanju občinske kegljaške lige je bilo odigranih še 5 kol, v katerih so naši kegljači imeli veliko uspeha, saj so kar 4 krat zmagali in samo eno tekmo izgubili. Podrobni rezultati tekem pa so naslednji:

Novoteks: Vseh devet 412 : 376

Preprečljiva zmagala naše ekipa nad zelo dobrim nasprotnikom.

Najboljši posamezniki: Geršič 56, Kostrevec 47, Bec 45 podrtih kegljev.

Gorjanci : Novoteks 310 : 382

To je bila rutinska zmagala bolj izkušene ekipe. Najboljši v izenačeni ekipi Novoteksa so bili: Dravinec in Kostrevec 48, Geršič 44

Stari devet : Novoteks 369 : 372

Zelo tesna zmagala naše ekipe v popolnoma izenačeni borbi v vseh šestih setih.
Najboljši v naši ekipi: Geršič 56, Kostrevec 47, Bec 45

Novoteks : Borac 379 : 398

Zasluzen poraz naše ekipe, ki je predvsem posledica nepopolnosti ekipe.

Najboljši posamezniki: Zupančič 52, Bojanc 48, Murgelj 48.

Krka : Novoteks 323 : 358

Težka zmagala na zelo težkem kegljišču „Pri vodnjaku“. Temu primeren je tudi rezultat.

Najboljši posamezniki: Zupančič 41, Dravinec 39, Prodanič 38.

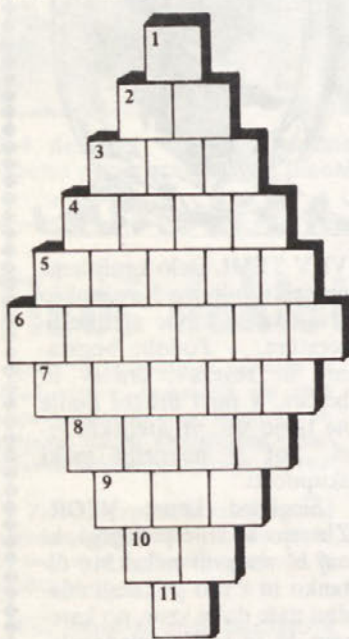
S temi rezultati so naši kegljači trenutno na 3. mestu lestvice občinske lige. Do konca spomladanskega dela tekmovanja so še tri kola. Nasprotniki so še IMV, Pionir in ekipa Železničarja. To pa so ekipe, ki bodo v medsebojnih srečanjih odločale, skupaj z našo ekipo, o najvišjih mestih.

SLAVKO DRAVINEC

GLASILNO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO
NOVOTEKS

NOVOTEKS je glasilo tekstilne tovarne Novo mesto. Izhaja vsako zadnjo sredo v mesecu v nakladi 2500 izvodov. Glasilo ureja izdajateljski svet v sestavi: Hinko Sintler (predsednik), Danilo Kovačič, Bojan Pureber, Martin Radež, Jana Jovič, Mojca Peroci, Mladen Radojčič, Rudolf Vlačič in Mirko Albijanič. Glavni in odgovorni urednik: Danilo Kovačič. – Uredništvo: NOVOTEKS, Novo mesto, Foersterjeva 10. – Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC Novo mesto, TOZD Dolenjski list; tisk TOZD Tiskarna Novo mesto.

Vreteno

- 1 – simbol za kemijsko prvino (kalij)
- 2 – avtomobilska oznaka za Karlovac
- 3 – stara merska enota
- 4 – izguba čiste teže, mere ali obsega samoglasnik
- 6 – oblika tekstilne surovine
- 7 – motno (pri tekočinah)
- 8 – rodovna skupnost z domnevnim skupnim prednikom
- 9 – tekstilna surovina rastlinskega izvora
- 10 – simbol za kemijsko prvino (lahka kovina)
- 11 – merska enota za tekočine

Če ste v aprilski številki pravilno rešili vreteno, ste dobili: 1. L, 2. BL, 3. BEL, 4. ABEL, 5. KABEL, 6. OBLEKA, 7. BELKA, 8. BALE, 9. LEA, 10. LE, 11. E.

Pri reševanju „vretena“ vam izdajateljski svet želi dosti užitka hkrati pa vas vabi, da sodelujete in objavljate svoje križanke, rebuse, vretena ali zagonetke.

**DOPISUJTE
V GLASILU
NOVOTEKS**